

ISSN 1844 - 2358
ISSN-L 1844 - 2358

Anul XVII • Nr. 228 • august 2025 • editat de ECOSTAR 21 prin INTOL PRESS • www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

- **LIMBA ROMÂNĂ ÎN... EUROPA?!**
Mihai SPORIȘ..... pag. 1
- **NICOLAE CIUREA GENUNENI: „LEGĂMÂNT CU INIMA MEA, CĂLĂTOARE“**
Petre CICHIRDAN..... pag. 2
- **DESTINUL SAVANTULUI ROMÂN MIHAIL MANOILESCU ȘI DICTATUL DE LA VIENA (30 AUGUST 1940)**
Gheorghe DUMITRAȘCU..... pag. 3
- **105 ANI DE LA SEMNAREA TRATATULUI DE LA TRIANON**
Ilie GORJAN..... pag. 4
- **CONCERTUL DE DESCHIDERE A FESTIVALULUI INTERNATIONAL GEORGE ENESCU**
Liliana POPA..... pag. 4
- **DISCURS DESPRE CULTURĂ (XI)**
Gheorghe DEACONU..... pag. 5
- **CU STIMĂ ȘI CONSIDERAȚIE DESPRE POETUL FELIX SIMA**
Mircea VAȘIL..... pag. 6
- **POEZII**
Marinela BELU-CAPȘA..... pag. 6
- **DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE**
Mihai MUSTĂȚEA..... pag. 7
- **C.C. POPIAN ȘI MIRAȘCOLUL UNEI LANSĂRI**
Cristian Ovidiu DINICĂ..... pag. 8
- **POEZII**
Mioara OHÎL..... pag. 8
- **13 ANI DE LA DESPĂRȚIRE DE MAESTRUL PETRE PETRIA**
Constantin GEANTĂ..... pag. 9
- **ÎN CURÂND VA APARE CARTEA „ZIARIȘTII CARE AU TRANSFORMAT CLIPA ÎN VEȘNICIA ARTEI“ DE AL. FLORIN ȚENE**
LSR-UZPR..... pag. 10
- **LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE, VIAȚĂ LUNGĂ SĂ LE DUCEȚI MAI DEPARTE**
Gheorghe STANCIU-OPĂTEȘTI..... pag. 10
- **FOȘTII DEȚINUȚI POLITICI - MONUMENTUL AFDPR VÂLCEA**
Leontina RUS..... pag. 10
- **INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ**
KIS Peter..... pag. 10
- **„CARTEA VLAHILOR“ DIN SILEZIA - PREOCUPĂRI STRĂVECHI DE ALCHEMIE ...**
Ionuț ȚENE..... pag. 11
- **BUJORUL, LA ZILELE HORTICULTURII BUCUREȘTENE**
Tanța TĂNĂȘESCU..... pag. 11
- **REȚETE NATURISTE ÎN VOINEASA LA 1827**
Pr. Nicolae MOGA..... pag. 12
- **VINTILĂ BRĂȚIANU**
George MĂMULARU..... pag. 12
- **NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI (III)**
G. STANCIU-OPĂTEȘTI..... pag. 13
- **FESTIVALUL CĂLUȘULUI DE LA SLATINA-OLT**
Margareta SAIMĂC..... pag. 13
- **PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA**
Biroul de Presă..... pag. 14
- **EXPOZIȚIE DE ARTĂ LA DRĂGĂNEȘTI-OLT**
Ana VĂSILE..... pag. 14
- **MUZICIENI ROMÂNI - AUGUST**
Emil MANZUR..... pag. 15
- **O CARTE VALOROASĂ DESPRE BISERICA ȘI EROII DIN CREMENARI**
Gheorghe PANTELIMON..... pag. 15
- **DUMITRU RADU: UN DESTIN TURNAT ÎN BRONZ**
Marius DRĂGHICI..... pag. 16
- **TRAISTA CU PLÂnte MEDICINALE**
Ana-Maria LAZĂR..... pag. 16

LIMBA ROMÂNĂ ÎN...EUROPA?!

Mihai SPORIȘ

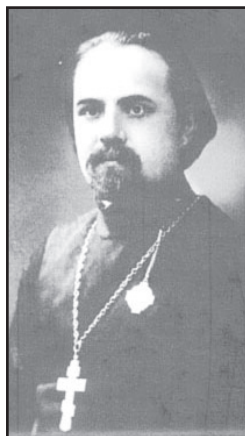
Europa este continentul pe care se află țara mea... România. Este țara mea pentru că m-am născut în ea și vorbesc limba neamului românesc, pe care am învățat-o de la mama mea, ea de la bunica, care a primit-o demult... de la un șir nesfârșit de mame, care vor fi trăit cândva și prin Dacia. În Dacia, grădina de azi România, vor fi venit romanii lui Traian, cel numit de plugușor Bădica Traian, să ne schimbe numele alții, în România de azi. Uite așa strămoșii noștri s-au înrudit, de voie, de nevoie, cu alte neamuri și au trebuit să se înțeleagă cu aceleași vorbe. Lumea zice că s-au romanizat, adică au supt același lapte, ca de la o lupoaică stăpână peste multe hotare ale Europei, de ce nu și pe la noi?, unde dacii chiar aveau un lup ca emblemă? Se zice că lupoica latină, care a hrănit pe Remus și Romulus (care dau numele Romei și românilor!) și a latinizat prin... alăptare, este pusă și în România statuie, în vreo sută de piețe, prin marile orașe ale țării, ba chiar și prin Europa... Mi-au spus românii plecați la lucru departe de țară. Dar fiecare loc din lumea asta își are graiul lui, după cum vântul, apele, păsările, ecourile își potrivească vocile; cum să fie altfel?, când doi oameni își au glasurile diferite? Eu și frații mei vorbim aceeași limbă, dar ne recunoaștem diferiți, după glas. Așa este și cu limba română! Deși soră cu cele care vin dinspre lupoica cea bătrână a Romei, vorbele s-au diversificat, iar muzica limbii sună diferit. Mi-au spus domni profesori că în... ginta latină (adică familia veche care vorbea limba latină... azi o străbunică îngropată și prezentă doar în pomelnice!) se recunosc azi urmașe, surorile limbii: italiană, spaniolă, franceză - de mai mare circulație, dar ele recunosc pe cea a românilor, înconjurată de alte limbi de la alte străbunici istorice cum vor fi fost cea a slavilor (vezi sârbă, bulgară, rusa, ucrainiană...) și cea ungurească, cu alți părinți istorici!

Unde se vorbește azi românește dincolo de România de acasă? Peste tot pe unde sunt plecați cu familiile, la lucru în străinătate, românii! Sunt câteva milioane de voci care țin limba în rostire departe, mai ușor în țările cu limbile surori și unde și credința își are și bisericile în limba și cultul de acasă. În instituțiile Uniunii Europene, în care suntem membrii din 2007, se vorbește de la tribună, în limbile statelor componente, deci și în limba română! Tehnologia modernă face posibilă traducerea automată... din orice limbă, în limba dorită! Dincolo de rostirea limbii, și scrierile în limba română, păstrează cuvintele să nu fie uitate peste vremea care poate ascunde multe! Vorbesc românește... frații noștri moldoveni din Republica Moldova (cei de peste Prut!), cei din Ucraina (de la gurile Dunării, din Bucovina și din Transcarpatia, cum m-am informat demult!), din Serbia (din Timoc, din Voivodina și de lângă Banatul nostru...). Există comunități mai mici și departe de Europa, acum când lumea se risipește pe tot globul în libertatea ei ca păsările libere să zboare oriunde!

Să adăugăm aici și inspirația celor ce vor fi adoptat textul Imnului Republicii Moldova, care vor fi ales parte din versurile poetului Alexei Mateevici, ale poeziei „Limba noastră”: „Limba noastră-i o comoară/ În adâncuri înfundată/ Un șirag de piatră rară/ Pe moșie revărsată.// Limba noastră-i foc ce arde/ Într-un neam, ce fără veste/ S-a trezit din somn de moarte ca viteazul din poveste.// Limba noastră-i frunză

verde/ zbruciumul din codrii veșnici/ Nistrul lin, ce-n valuri pierde/ ai luceferilor sfeșnici.// Limba noastră-i limbă sfântă/ limba vechilor cazanii/ Care-o plîng și care-o cîntă/ pe la vatra lor țărâni.// Răsări-va o comoară/ În adâncuri înfundată/ Un șirag de piatră rară/ pe moșie revărsată.

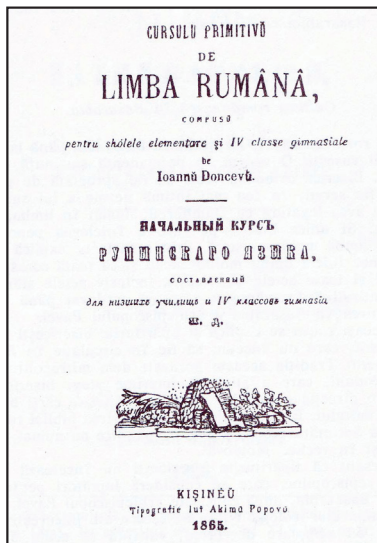
În 1990, în încă URSS, Republica Moldova, pe **31 August adoptă sărbătoarea națională** cu titlul: **Limba noastră cea română și grafia latină**. În august 1991, după puciul anti Gorbaciov (eșuat prin înfrângerea complotului de către Boris Elțîn!), cele 15 republici unionale (socialiste, sovietice!) își proclamă independența. (Moldova pe 27 August 1991, devine independentă, dar cu multe legături nedezlegate cu fostul centru de... comandă!). Înlăturarea lui

Alexei Mateevici
(1888-1917)

Gorbaciov, războiul din Transnistria (vezi 1992!) și resurecția impe-rialistă rusească, privind sfera sa de influență, au frânat entuziasmul începutului, privind redobândirea românescului înrădăcinat al graiului națiunii, unul legitimat ca limbă a întregului! Vasalitatea politică spre Răsărit, ba chiar și a crezului religios către Roma moscovită, a intrat imediat în scriptura legiurii canonice. În 1994, în noua Constituție a Republicii Moldova, se vor fi interpretat, într-o nouă cheie termenii declarației de independență din 1991. Apar în conflict direct și sintagmele lingvistice de: **limbă moldovenească** (cu legiui-re oficială!) și limba română, ca o limbă diferită de subsidiarul ei grai moldovenesc! Imediat din Hotărârea Marii Adunări, care vorbea de... **limba noastră cea română**, noua scriere lăsase doar ... limba noastră, cu pro-

movarea șmecheriei de ... limbă moldovenească, care servea ideii imperiale promovată secular de țării Răsăritului, pregnant după 1812, când Basarabia va fi fost ocupată! În anul 1994, atunci când glotonimul limbă moldovenească a fost introdus în Constituție, Prezidiul Academiei de Știință a adoptat o hotărâre în care a dedus clar: „Articolul 13 din Constituție **trebuie revăzut în conformitate cu adevărul științific, urmând a fi formulat în felul următor: limba de stat (oficială) a Republicii Moldova este limba română**. Au trecut mulți ani, multe vânturi politice până în 2013 când în Republica Moldova, Curtea Constituțională va fi declarat ne-constituțional art 13, al. 1, dar puterea impunerii modificării acestuia va fi fost explicită abia în 2023 (președintă Maia Sandu!), de când Constituția va conforma

Manual de limba română, 1865

în scriptură, ca limbă oficială a Republicii Moldova: Limba Română! Privind cele de acasă, din România, să constatăm că și aici am tatonat permanent punctele cardinale, care au influențat inclusiv soarta zilei limbii române, în ceea ce privește ziua ei de sărbătoare. Constatând lupta fraților moldoveni pentru ... limba noastră, și ziua aleasă (una marcând adunarea plebiscitară : 27 august 1989, ziua independenței: 27 august 1991, **ziua dedicată limbii 31 august**, un grup de parlamentari români – 166!- au avut o inițiativă parlamentară în 2011. În 6 decembrie 2011, Senatul aprobă inițiativa, apoi în 19 febr. 2013, Camera Deputaților, iar în 13 martie 2013, președintele Traian Băsescu o promulgă ca Legea 53/2013 în Monitorul Oficial. Ziua aleasă pentru sărbătorirea ei este 31 August.

Să nu uităm niciodată nici această luptă pentru cinstirea limbii noastre, așa cum o vedea, ca valoare supremă a identității noastre, poetul Alexei Mateevici, prin 1917...

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

NICOLAE CIUREA GENUNENI: „LEGĂMÂNT CU INIMA MEA, CĂLĂTOARE”

Petre CICHIRDAN

Recent, pe piața de carte vâlceană, și națională, a apărut volumul „Legământ cu inima mea, călătoare”, Editura Printis, Iași, 2025, semnat de Nicolae Ciurea Genuneni, cel care în urmă cu 14 ani lansa în numele unor colaboratori, foști elevi ai profesorului Traian Cantemir, o monografie cu viața și perso-nalitatea fostului mare profesor de la liceul Lahovari, și, care, mai înainte a fost printre altele și directorul S.M.T.C. (Școala Medie Tehnică de Comerț) Râmnicu Vâlcea: „Traian Cantemir - un portret în filigran de suflet”, Editura Almarom, 2011. O ediție la care subsemnatul, la acea dată, a semnalat apariția ei în revista anuală Forum 10 (zece ani de la înființarea Forumului), nr 6, iunie, 2012 din care cităm: „Personal am regretat că Forumul a omis invitarea Primarului, membrilor Consiliului Local la acest eveniment, care putea prileji un amplu dialog despre trecutul imediat, despre prezent, dar mai ales despre viitorul acestui oraș, care este altceva decât pare prin necunoașterea potențialului său real. Oricum, o să ne străduim, în viitor, ca lucrurile petrecute înainte de 1989 să fie cunoscute nu numai din dosarele Securității, ci și din relatarea faptelor reale, încă neșterse din memorie sau prin scoaterea la iveală a unor documente personale, neoficiale, dar și a valorilor încă neclăsite de o nereală și plâsmuită nouă diviziune a muncii în care nimeni nu mai știe ce înseamnă atribuirea de valoare...” Am citat din acea recenzie de carte, pentru a arăta, de fapt, importanța actualei apariții editoriale, cu titlul de mai sus, în care autorul Nicolae Ciurea Genuneni pune în lumină adevărata valoare socio umană a unei familii tinere, încheată în anul 1967, decenii șapte din secolul XX, mediul socio profesional de atunci, familie și mediu cu mult superioare celor din acest prezent, de acum. Autorul face înconștient acest lucru, sau se prefăce, punând toată această dezvoltare epică sub forma romanescă a dialogului epistolar dintre el, „Nicușor” și soția sa „Cocuța” amândoi „victime” ale unei familii monogame în care trăiesc fericiți timp de 57 de ani marcați de iubirea reciprocă, de iubirea față și dinspre părinți, de mediul social și familiar, dar mai ales de mediul profesional, care, toate, înseamnă mediul curat al vieții exprimat și de noi prin formula existențială a vieții: Fabrica, Familia, Strada (F-F-S)...Într-un prezent, cum spuneam, nesocotit, ingrat care nu mai recunoaște valabilitatea universală a acestei formule, sintagme! Nu este real că mai întâi omul trebuie să-și câștige o pâine, apoi să o împartă cu altul de sex opus, să trăiască bine și să procreeze; apoi toți trei sau câți or mai fi fost trebuie să se supună, să respecte, mediul comunitar care înseamnă drumul, societatea, po-teca dintre gospodăria personală și cea a vecinului!?

Cartea a apărut cu sprijinul extraordinar de valoros, spunem noi, desigur fără a diminua aportul de sută la sută al autorului, care semnează și în dreptul *redactorului responsabil de carte*; al *consilierului editorial* Iulian Holic, al Eugeniei Dumitrana, *culegerea computerizată*; Andrei Ebăncă - *coperta*; și *traducătorilor*: Doina și Radu Alexandrescu, Adela și Fortunato Guerra pentru limbile franceză, italiană, spaniolă și engleză în care este tradusă introducerea intitulată de autor „Înțele-surii”... Mai adăugăm că volumul pe care îl încadrăm la literatură beletristică, romanescă, conține șapte capitole: „Preludiul iubirii. Primii pași pe poteca iubirii. Apropieri sentimentale” (I), „Ocrotitorii iubirii” (II), „Freamătul iubirii (Zvăcoliri sen-timentale. Mărturisiri. Dileme. Incertitudini. Final fericit)” (III), „Travaliul universitar și profesional” (IV), „Cocuța, soția bătrânului soldat T.R” (V), „Linștea iubirii” (VI), « „Bruma și iarna vieții noastre”. Cuvinte și lacrimi de sfârșit. Legământ cu „lcoana” mea călătoare. În genunchi sărut mâinile tale. Mi-e dor de tine Cocuța și mereu te caut. Povestea bătrânului „cerșetor de lumină” » (VII)... Și numai din aceste enumerări de titluri înțelegem înclinația autorului spre poezie, stare poetică amestecată cu agitația profesională a vieții...conținutul scrisorilor, reciprocitatea lor care constituie un adevărat dialog, excesiv sentimental, dintre cei doi soți... O adevărată comuniune, apropiere între cei doi, o mărturisire a unei iubiri de genul capodoperei „Sărutul”, lucrarea din anul 1907 a lui Constantin Brâncuși prin care acesta a rămas nemuritor, neimplicat cu nimic în agonia modernismului distrugător de la începutul secolului XX. Niciodată românii nu au fost moderniști precum Picasso și Schöenberg!

Redând aceste scrisori dintre Nicușor și Cocuța, creând și liantul dintre ele, corespondență ieșită din comun ca

număr și conținut în acei ani cu mare orizont ai societății românești, Nicolae Ciurea Genuneni crează o operă unică, de mare valoare literară și de mare răspundere civică, specifice societății românești și climatului socio politic din perioada 1960 - 1980, care, iată, astăzi este batjocorit și numit oricum, numai la adevărata valoare, nu!

Încă din primele pagini, iată, doi tineri îl au în expresiile lor curtenitoare pe Dumnezeu și pe Maica Domnului, și pe Moș Crăciun (pag. 97 și pag. 221), dezamăgindu-i pe cei care astăzi declară statul român comunist!, un stat ateu fără să cunoască faptul că ședințele UTM-ului și PMR-ului nu erau niciodată bariere în fața școlarilor și elevilor mai mari de a merge la Biserică sau de a avea orice fel de credință... O lume în care abia apăruse televizorul, la putere fiind difuzorul, și în care scrisoarea era baza comunicării. O lume a cărții. O lume fără telefon mobil și fără televiziune, numai de știri! O lume a fiecăruia dintre componenții ei în care se trăia bine dacă aceștia învățau și munceau bine, și nu înjurau pe nimeni, cel puțin în spațiul comun! A fost bine, a fost rău, credem că a fost mai mult bine decât rău din moment ce în 1988 România nu mai avea nici o datorie la FMI...datoria statului român fiind plătită nu prin vânzarea de copii, ci, poate, uneori, prin strângerea curelei și prin comerțul cinstit de tehnologie către țări prietene din CAER care efectuau plățile în deize liber convertibile! Astăzi telefonul mobil și televiziunea de știri, falsul din educație, ne accelerează saltul către nimic, un drum în care prea repede îl parcurgem înapoi, drum invers decât cel pe care ar fi trebuit să mergem...

Pentru noi surpriza pe care ne-a produs-o cartea lui Ciurea Genuneni a fost că acțiunea de închegare a familiei paralel cu cea de succes profesional se desfășoară în spațiul vâlcean cu precădere în cel al Râmnicului, în principal pe strada Matei Basarab, chiar la numărul 14, un spațiu vital care începea chiar unde este acum Biserica Sf Apostoli și continua spre răsărit trecând pe sub podul de piatră cu cale ferată și ajungea la Olt. Oltul Mic și Oltul Mare, cu o celebră și cunoscută insulă între ele, cu un Tău, precum un lac de acumulare, cu lespezi pe fund (de unde or fi venind oare?) și de unde, în aval de el, începeau cunoscutele valuri!...pe care nu le-am uitat fiindcă ele sunt prezente în tablourile marelui pictor Emil Ștefănescu! În locul Bisericii Sf Apostoli era casa lui Vasile Vlad, cunoscut Țigan baron, fost mare crescător de vite cu mult pământ cumpărat între străzile Matei Basarab și Doctor Hacman. Aici locuia cu chirie și familia subsemnatului, care sunt mai mic decât Nicolae Ciurea (Nicușor în carte) cu zece ani.

Matei Basarab era strada fetelor frumoase dintre care numai una, poate cea mai frumoasă (Cocuța, partenera lui Nicu în carte) și-a adus iubitul, bărbatul, acasă!... Nu dăm numele ce-lorlalte, doar pe ale vecinelor Cocuței, vecine de casă, Dusea și Steluța Nauc (*știință* în limba rusă)... care erau și sunt verișoarele primare ale celui care scrie articolul, prăslea familiei Cichirdan... Totuși, o să mai dăm câteva nume că prea erau frumoase: Tamara și Stela aici, în capul străzii Matei Basarab; apoi surorile Iconaru, la fel de frumoase, coborând spre Olt; apoi cele două surori dintre care cea mai mare, Madi, era bibliotecară responsabil la Palatul Culturii (Tribunalul de astăzi). Puțin alături era Liliana Ștefănescu, fata lui Emil Ștefănescu, pictorul, care atunci când mergea pe bicicleta ei cu cadru, bărbătească, *leșinau* băieții după ea...Rodica Vlad și Valerica Stoica, colegele noastre de Primară, Valerica născându-se parcă din valurile Oltului-extraordinară înotătoare, care în clasa XI, Liceul Vasile Roaită a emigrat în Franța prin căsătoria cu Jacques. Pe Valerica o mai vizita și Rodica Iliescu, fata celui alt mare pictor al Râmnicului, Constantin Iliescu, și uite așa, aceste frumuseți erau permanent de-a lungul a zece douăzeci de ani pe malul Oltului! Toate au plecat, numai Coca a rămas pe redută, acasă, datorită eroului epistolar, Nicu, care, prin 1967, își căuta gazdă în ultimul an de liceu și a găsit-o în curte la Cocuța; o fetiță pe care dumnealui o mai văzuse odată, când era mai mic!...Cocuța, care, atunci, nu-i dădea prea mare atenție!...*Dar pofta vine mâncând* spune un vechi proverb românesc...și Nicușor rămâne în familia Cocuței, Prună Niculina, până când, acum amândoi,

primesc un apartament ca tot omul locuitor, cu acte în regulă, al Râmnicului.

Da, așa era Oltul nostru... « Un eveniment mai deosebit de pe strada noastră a fost legat de Mioara Popa...spune lumea că „au atins-o unii la Olt și a prins-o maică-sa. A bătut-o acasă la pielea goală”...» (pag 119).

În acele timpuri nimeni nu dorea să se meargă la Armată (stagiul militar), care te lua imediat, după liceu, dacă nu reușeai la Facultate (pag. 222). Da, știm și noi, la fel ca și Nicu - cu ochii, eu cu urechea stângă, după liceu am primit livret militar cu nota: activ necombatant! Doi îngeri păzitori am avut: doctorul Popescu (ORL) și căpitanul

Tonceanu, care sta tot pe Matei Basarab și era prieten cu fratele meu Ilie care făcuse trei ani la Antiaeriană, la Mangalia. Ce vremuri Doamne, ce vremuri, bune pentru oameni...În 1965, venise Ceaușescu cu Elena în mașină deschisă, era pe timpul Republicii Populare Română, și trecea prin cartierul nostru de pe strada V. I. Lenin, zona „Versailles” (noi, puștimea, l-am botezat așa, căci indigenii din centrul Râmnicului îi spunea Țigănie) iar în dreptul intersecției cu str. Matei Basarab limuzina viitorului Președinte a încetinit și Tanti Țambalagi s-a dus către ea și i-a aruncat lui Ceaușescu un plic...Mulțimea de pe margini, de o parte și de alta, arunca cu flori în Ceaușescu și Elena... Când Ceaușescu era în dreptul

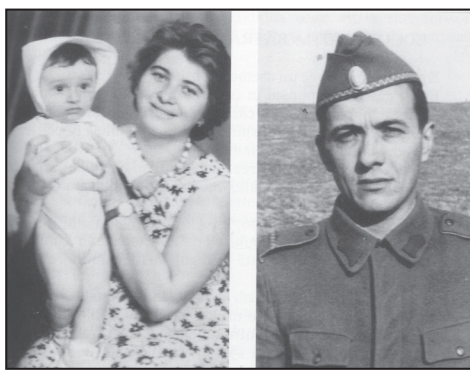
lor, cei mai mulți plângeau de emoție, de fericire...Toți îl aplaudau, erau fericiți că Primul Secretar al Partidului era tânăr și, adăugau, că-i *de-al lor!* Atunci, era o mândrie să fii pionier, apoi utecist. Nimeni nu știa, dintre noi, cei mici că modelul acesta de baie în mulțime, cu copii, băieți, cu cravate la gât și de fetițe cu pulpițele goale era inventat de Carol al II-lea...Am văzut adunarea de pe strada adiacentă câmpului unde s-a ridicat Coloana Infinită și Brâncuși ar fi lipsit că nu-l suferea pe Carol al II-lea, care a venit la ceremonie!

Citim în carte la pag. 230 că în învățământul din acei ani, din jurul lui 1970, nu puteai să pătrunzi în oraș fără aprobarea șefului cu învățătura din cadrul Comitetului Raional, apoi Județean...Numai că aranjamentele existau, aveau nuanță politică sau țineau de rudenie-nepotism; știm și noi, din auzite, că nu se făceau pe bani și nici pe falsuri în adevărinite și diplome, cum se fac în prezent, începând după anul 2000 de când trăim într-o corupție nemaîntâlnită și care are ca scop distrugerea completă a elementului valoros și adevărat românesc. Nu facem nici o aluzie la românism. Un adevărat coșmar!

Scrisorile celor doi îndrăgostiți pline de sfaturi practice specifice socio politicului vremii ne arată doi oameni practici și inteligenți, precum unii din neamul fiilor lui Israel, care căutau piatra cu care să lovească adversarul...și nu o găseau! ...Amândoi detestau serviciul militar, dar un cuvânt despre aceste lucruri nu trebuiau scrise în scrisori altfel Nicușor ar fi avut de suferit în armată deoarece scrisorile erau cenzurate (cerere de multe ori menționată de Nicușor, în scrisorile din Armată!)(pag. 324)...Din nou aranjamentele erau la ele acasă, desigur, fleacuri față de cele de astăzi. Îi scrie Cocuța lui Nicușor: „mămica Bebe a făcut unele aranjamente” și mai jos: „mămica o cunoaște bine pe dna Diaconescu de la Starea Civilă...” (pag. 235) Vedeți, vocabularul românilor de la oraș, mai tare la sat, unde Țăranul îi spunea în 1970! unui funcționar de la oraș: Boierule! sau Coane, sau Cocoană! era dual, unul de trecere, așa cum a trecut și URSS-ul peste România, mai pe față mai pe dos așa, încât, socialismul românesc a fost chiar *românesc* și de nuanță specială... Un socialism mai cu față umană de la care s-a inspirat chiar și Mihail Gorbaciiov! ...La noi, la Vâlcea, foarte rar se adresau oamenii cu tovarășe, majorității plăcându-i să se domnească, adresându-se cu Domnule! În clasa a doua, noi în „Versail”, la Sc. Nr. 2, îi spuneam învățătorului *Toaș’ țător*. Mai târziu, la liceu, omului de la catedră îi spuneam Dom’profesor, ori în fabrică Dom’director, Dom’inginer...

De remarcat practicismul celor doi îndrăgostiți, amândoi, care, ca să fie mereu împreună aleg varianta învățământului superior fără frecvență, soluție benefică pe care statul român (chiar a fost un adevărat stat care a reușit după războiul al doilea, mondial, să se mențină în rândul statelor puternice cu o economie capabilă să creeze unele dintre cele mai grozave industrii ușoare și alimentare din lume...iar după ,78 să fie capabilă să exporte tehnologie constructoare de mașini!) o oferea tinerilor capabili și fără bani, dar dornici de învățătură!

(Continuare în pag. 4)

DESTINUL SAVANTULUI ROMÂN MIHAIL MANOILESCU ȘI DICTATUL DE LA VIENA (30 AUGUST 1940)

- 85 DE ANI DE LA EVENIMENT -

Gheorghe DUMITRAȘCU

Cine a fost Mihail Manoilescu?

A fost un intelectual român de o mare erudiție, care aș-i-a servit țara cu un înalt patriotism, fiind purtătorul unui imens prestigiu științific românesc pe plan internațional. De profesie inginer și economist, sociolog și diplomat, născut la Tecuci la 9 decembrie 1891, Mihail Manoilescu a făcut parte dintr-o generație de mari economiști români din perioada interbelică, care s-a remarcat printr-o impresionantă contribuție științifică, în direcția promovării progresului economico-social al României. Intelectual cu o solidă pregătire ingierească, în care excelează de tânăr ca inventator, profund cunoscător al problemelor economice din domeniul finanțe-bănci-comerț, Manoilescu dispunea de o bogată cultură lingvistică, citea în original, în limbile franceză, italiană și germană și redacta direct lucrări în limba franceză. Acest avantaj substanțial i-a permis să aibă un larg orizont în investigarea științifică și în cunoașterea realităților economice din străinătate.

Cercetarea biografică¹ a scrierilor sale impresionează prin înălțimile performanței și prezenței sale în publicistica economică europeană și latino-americană din anii '20, '30 și '40 ai secolului al XX-lea. Lucrarea sa, „Forțele naționale productive și comerțul exterior. Teoria protecționismului și a schimbului internațional”, apărută la Paris în 1929 sub titlul „La Théorie du protectionisme et de l'échange international”, este considerată și acum printre realizările de excepție, fiind principala sa contribuție în domeniul economiei politice. Noutatea științifică a acestei lucrări constă în faptul că a analizat și demonstrat că teoria comerțului exterior, dominată până atunci de doctrina Smith-Ricardo, nu oferea soluții problemelor majore cu care se confruntau majoritatea țărilor sărace de pe glob, lipsite de industrie și cu putere de cumpărare redusă a importurilor².

Data fiind originalitatea cărții, începând cu anul 1930, aceasta a fost tradusă în engleză, portugheză, italiană și germană. Acest fapt, cu totul special, a permis ca ideile profesorului Mihail Manoilescu să fie cunoscute de cei mai mari economiști ai timpului în domeniul relațiilor economice internaționale, care au făcut ample co-mentarii, în studii, articole sau lucrări. Cea mai largă audiență și aprobare a teoriei manolesciene a venit însă din lumea țărilor slab dezvoltate, în principal din cea latino-americană. Interes maxim i-a fost acordat cărții în Brazilia, Argentina, Columbia și Chile, inclusiv în țările din America Centrală și în S.U.A. Mari economiști și sociologi brazilieni s-au inspirat din cartea savantului român, iar Mihail Manoilescu este socotit și astăzi „părintele” dezvoltării Braziliei moderne.

Costin Murgescu, în lucrarea „Mersul ideilor economice la români”, referitor la opera lui Mihail Manoilescu sublinia: „Lucra-rea lui fundamentală și-a croit drum lung în întreaga lume, ea constituie prima străpungere românească în gândirea economică universală și a intrat definitiv în istoria doctrinelor economice moderne, fiind citată în enciclopedii”³. Despre aceeași lucrare, M. Todosei precizează că savantul român a elaborat „o teorie coerentă, sistematică, de largă erudiție, cu privire la comerțul internațional, degajând concluzii și definind noi instrumente de analiză ce sintetizează rezultatele întregii sale activități de cercetare științifică. Lucrarea amintită ocupă un loc special în istoria culturii economice românești și „reprezintă o sinteză și în același timp o depășire a tot ceea ce s-a realizat până la el, cartea nefiind egalată de nicio lucrare a contemporanilor săi”⁴.

Așadar, principala sa contribuție în domeniul economiei politice este teoria protecționismului și schimburilor internaționale, lucrare care intră în istoria doctrinelor economice și îi aduce autorului consacrarea științifică internațională.

Pe plan intern, studiind în profunzime evoluția societății românești în perioada interbelică, Mihail Manoilescu ajunge la concluzia că România Mare a fost cu adevărat o țară a contrastelor, alumiiboe medin marile orașe, aviețiiculturaleșiuniversitare vibrante, a dezvoltării industriale specifice acelei perioade, a multiculturalismului etnic, dar a fost și țara în care peste 70% din populație trăia în mediul rural, cei mai mulți dintre țărani ducând o viață foarte grea, o țară în care mortalitatea era la cote ridicate, unde boli precum tuberculoza și pelagra erau frecvente, unde incompetența și corupția reușiseră să pătrundă în aproape toate domeniile de activitate.

Cea mai mare parte a responsabilității pentru situația în care se afla ȚARA, evident, o purta elita politică, care și-a promovat interesul personal în dauna interesului național.

În cariera sa politică un moment de răscruce îl reprezintă contribuția sa la lupta pentru readucerea și instalarea prințului Carol al II-lea ca rege al României (8 iunie 1930). Cu acest prilej Mihail Manoilescu se relansează în politică și face parte din guvernele prezidate de Iuliu Maniu (13 iunie – 10 octombrie 1930) și Gheorghe Marinescu (18 aprilie – 6 iunie 1931), în Ministerul Lucrărilor Publice, apoi în cel al Industriei și Comerțului și în perioada 14 iulie – 27 noiembrie 1931 ocupă funcția de guvernator al Băncii Naționale.

În această perioadă, concoțent cu activitatea politică, desfășurată pentru binele țării, profesorul Mihail Manoilescu creează o operă impresionantă, care cuprindea – potrivit exegeților săi, 120 de lucrări și zeci de studii și articole, între care: „Cum putem reînvia leul de aur” (1923), „Neoliberalismul” (1923), „Politica producției naționale” (1924), „Țărănism și democrație” (1924).

Reușește ca în intervalul 1930-1937 să publice numeroase studii economice apărute în publicații românești dar și în marile reviste străine cu circulație internațională, în care, pentru prima dată, răzbate – prin el – gândirea economică românească. Savantul român a avut succes deosebit în domeniul oratoriei, iar această calitate îl va propulsa pe primul loc între conferențiarilor români care s-au manifestat atât în țară cât și în străinătate (Paris, Geneva, Budapesta, Innsbruck, Roma, Ferrara, Sofia, Viena, Madrid, Lisabona, Stuttgart, Berlin etc.). de reținut că toate conferințele, prin care impresionează auditoriul au fost dezvoltate liber (în franceză, italiană, spaniolă sau germană), în stil oratoric, academic. A fost invitat la Roma și Paris (1938) apoi la Kiel (1939) unde erau invitate personalități de seamă din lumea economiei mondiale și unde Manoilescu dezvoltă, într-o cuvântare improvizată, ad-hoc, spre uimirea auditoriului, viziunea sa profetică asupra Europei economice în viitor. Cuvântarea a fost reconstituită și publicată la cererea celor implicați în fenomen din occident, în mai multe limbi. De remarcat că, în străinătate unde era invitat, spre surpriza demnitarilor din România, avea o primire strălucită, cu totul ieșită din comun, grație prestigiului pe care îl avea în special în cadrul lumii științifice.

Dictatul de la Viena

Fiind o personalitate recunoscută prin inițiative remarcabile și cunoscând largul său orizont politic, Carol al II-lea a considerat că Mihail Manoilescu ar putea salva tragica situație în care se găsea țara după cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord (26-29 iunie 1940), l-a convins pe profesorul Manoilescu să accepte să intre ca ministru de Externe în guvernul Gigurtu la 4 iunie 1940. Țara nu se mai putea salva din tragica situație în care se găsea. Împrejurările externe erau defavorabile României, mai ales în urma „cedărilor” teritoriale către URSS, Ungaria și Bulgaria.

Cel mai dureros moment al vieții sale este legat de Viena, unde a fost nevoit să cedeze și să semneze documentele prin care România pierde Ardealul de Nord. Fiind chemată la Viena „pentru tratative”, de către miniștrii de externe ai Germaniei și Italiei, Ribbentrop și Ciano, delegația română – din care făceau parte Mihail Manoilescu, Vasile Pop și Raul Bossy, a fost pusă în fața unui ultimatum de trei ore pentru cedarea Transilvaniei de Nord. În urma acceptării „Arbitrajului” – de către Consiliul de Coroană din țară – sub presiune și amenințări Mihail Manoilescu, în calitate de împuternicit al guvernului, a semnat documentele respective (30 august 1940)⁵.

Raul Bossy, martor ocular al evenimentelor ne oferă unele detalii „stupefiant” despre modul cum a decurs procedul semnării documentului de arbitraj de către ministrul de Externe al României Mihail Manoilescu: „După un ceas și jumătate de convorbiri cu ministrul de Externe al Reichului, Manoilescu se întoarce complet abătut, cu fața lividă și descompusă. Ne spune că a fost primit împreună de Ribbentrop și Ciano, care i-au pus în vedere că nu sunt prevăzute negocieri, ci că – contrar declarațiilor solemne date anterior – va avea loc un arbitraj între România și Ungaria, pe care guvernul român trebuia să hotărască dacă îl primește sau nu până la ora 10 seară din aceeași zi, denu, România va fi atacată simultan de unguri și ruși, iar statul român va dispărea de pe hartă”. Ineditul situației, extrem de tensionată, în care se des-

fășura „arbitrajul” este surprins de Bossy astfel: „Din moment ce Ribbentrop începe să citească sentința, lui Manoilescu i se face rău. I se aduce un pahar cu apă și tortura reîncepe. În momentul în care la masă este așezată harta Ardealului ciuntit, bietul Manoilescu leșină și se prăbușește peste masă”. „Se aude un zgomot surd – va relata ulterior Ciano în jurnalul său – este Manoilescu care se prăbușește peste masă leșinat. Medici, masaj, ulei camforat, el își revine în cele din urmă, dar acuză puternic lovitura”.

În această stare de semiconștiență el semnează documentele arbitrajului, după care, culmea cinismului, nu i se mai dă cuvântul cum i se promisese, sub pretextul că faptul fiind împlinit, declarațiile sunt inutile! „În momentul acesta, mișelește, prin fraudă și supindere, ca de tâlhari în în miez de codru – ne spune Raul Bossy – a fost vremelnice ucisă România Mare, mai întâi de Stalin, apoi de Hitler și Mussolini prin uneltele lor, Ribbentrop și Ciano”⁶.

Potrivit Dictatului de la Viena, din 30 august 1940, România pierde un teritoriu de 43.492 km cu o populație de 2,6 milioane de locuitori, din care 50,1% erau români⁷. Surprinzător, partea maghiară a rămas nemulțumită de rezultatul arbitrajului, deoarece suprafața de teritoriu pe care o revendicase însuma 68.000 km și 3,9 milioane locuitori, din care 2,2 milioane români și 1,2 milioane maghiari⁸.

Imediat după „Arbitrajul” de la Viena, politica de război a Budapestei în teritoriile ocupate a fost îngrozitoare pentru români: deportări, asasinat în masă, confiscarea averii, schimbarea numelor etc.etc.

După căderea lui Carol al II-lea, la venirea regimului Ion Antonescu (6 septembrie 1940), Mihail Manoilescu nu a mai făcut parte din guvern. În toamna aceleiași an este trimis în misiune la Roma, ca să protesteze împotriva atrocităților ungurești în Transilvania ocupată, iar în iulie 1942 întreprinde ultimul voiaj în străinătate la Zagreb.

Eminentul economist are un destin tragic, după evenimentele de la 23 august 1944, în condițiile ocupării țării de către armatele sovietice; opiniile și crezurile sale îl fac indezirabil. Opera sa este etichetată drept „reacționară”, „naționalistă”, „fascistă”, „antisemită”, iar la 12 octombrie 1944 Mihail Manoilescu a fost arestat și reținut un an și două luni fără să fie judecat, timp în care este destituit și de la catedra de economie politică a Politehnicii din Capitală. Eliberat în decembrie 1945, se consacră redactării memoriilor sale privind activitatea politică și unor lucrări nedefinite. Ultimul său studiu se tipărește în 1947, într-o publicație din Chile. La 19 decembrie 1948 a fost arestat din nou, purtat prin diferite închisori, la Jilava și Oțele Mari, apoi ajunge, în 1950, la Sighet, unde se aflau deținuți într-un regim de exterminare toți foștii demnitari ai țării împotriva cărora nu fusese intentată vreo acțiune judiciară. Aici, bolnav fiind, îndură chinurile deținerii cu demnitate, însă, lipsit de asistență medicală se stinge din viață la 30 decembrie 1950, la vârsta de 59 de ani. Decesul este comunicat familiei după 8 ani, în luna mai 1958. Ceva mai târziu, în anul 1951, deci când eminentul economist român nu mai exista, i s-a intentat un proces de către un tribunal civil, privind activitatea sa ca ziarist, iar la 12 aprilie 1952 a fost condamnat în lipsă (!) la 15 ani temniță grea și 10 ani degradare civică, cu confiscarea totală a averii „fapt probabil unic în anele judiciare ale tuturor țărilor civilizate”⁹. Lucrările sale au fost interzise și trecute în fonduri speciale, inaccesibile publicului cititor, iar utilizarea numelui său era apreciată drept ofensă la adresa regimului socialist totalitar.

Retras și hăituit, Mihail Manoilescu economistul de faimă mondială, în febra specifică presimțirii propriului sfârșit, și-a elaborat memoriile, în care, ca unul dintre foștii principali „actori” ai dramei vieneze, insera următoarea judecată și previziune în privința destinului celor care îi forțaseră mâna în problema Transilvaniei de Nord: „ (...) Ca într-o melodramă de gust învechit, dar plină de deznădămintă drepte, toți cei vinovați de mutilarea Transilvaniei și-au primit o cumplită pedeapsă. Hitler s-a prăbușit sub ruinele Reich-ului său, Mussolini a fost împușcat de un fugar la o margine de drum, Ribbentrop a sfârșit prin spânzurare, Ciano la stâlp sub gloanțele poruncite de bunicul copiilor lui, Teleki s-a sinucis când nemții l-au descoperit că îi trăda, Csăki a murit în condiții stranie, la două luni după funestul arbitraj, iar Bardossi, ministrul ungar la București, devenit în urmă prim-ministru, a fost executat în 1946. Transilvania noastră e vrăjită”¹⁰.

Mihail Manoilescu, în alte condiții și împrejurări decât „actorii” menționați de el, avea să-și afle el însuși sfârșitul în vâlmășagul holocaustului roșu. (Continuare în pag. 5)

105 ANI DE LA SEMNAREA TRATATULUI DE LA TRIANON

Ilie GORJAN

La sfârșitul anului 1919, guvernul României, condus de Alexandru Vaida-Voievod, reușise, prin abilitate politico-diplomatică, să pecetluiască semnarea Tratatelor de pace cu Austria, Bulgaria, cât și Tratatul Minorităților. În ce privește relația cu Ungaria, guvernul de la București a garantat retragerea trupelor sale din Ungaria pe linia frontierei dintre cele două țări, stabilită în iunie 1919. Ungaria refuza să semneze Tratatul de pace, motivând aceasta prin contestarea graniței cu România. La 20 ianuarie 1920, premierul român, Alexandru Vaida-Voievod, urma să se prezinte în fața Consiliului Suprem al Conferinței de Pace de la Versailles, prezidat pentru prima dată de Georges Clemenceau. Vaida-Voievod discutasese cu o seară înainte cu Clemenceau pe marginea necesității recunoașterii unirii Basarabiei cu România. Oficialul francez a dat asigurări privind susținerea cauzei unirii Basarabiei cu România, atât din partea sa, cât și în ce privește susținerea Franței.

Ședința Consiliului Suprem începe cu citirea de către Clemenceau a scrisorii președintelui american Woodrow Wilson, care transmitea retragerea trupelor române din Ungaria, opinie împărtășită și de șeful guvernului britanic, Lloyd George. Alexandru Vaida-Voievod își asumă ca, până la data de 1 martie 1920, trupele române din Ungaria să fie retrase. Pe ordinea de zi, Clemenceau avansează și chestiunea Basarabiei, exprimând necesitatea pentru populația din această regiune să fie recunoscută la nivel internațional unirea cu România. La Secretariatul Conferinței de Pace a fost transmis punctul de vedere al delegației maghiare privind semnarea tratatului după organizarea de plebiscite în teritoriile ce urmau a fi luate Ungariei și în baza acestora să se realizeze trasarea granițelor. Delegația română, condusă de Alexandru Vaida-Voievod, a replicat, la 20 februarie 1920, argumentând că nu mai poate fi pusă în discuție situația graniței, deoarece aceasta fusese deja stabilită în ședința Consiliului Suprem din 12 iunie 1919 și reiterată prin nota aceluiași for în data de 12 octombrie 1919, unde se specifica faptul că „granițele sunt irevocabile și definitive”. În plus, la 23

februarie 1920, guvernul condus de Alexandru Vaida-Voievod anunța că a dispus retragerea trupelor române din Ungaria. Ca urmare a acestei decizii de retragere a trupelor, s-a stabilit, cu prilejul ședinței Conferinței de Pace din 3 martie 1920, să fie luate în considerare „cererile cu privire la recunoașterea reunirii Basarabiei cu Ro-mânia”. S-au purtat negocieri, deopotrivă, privind clauzele financiare, libertatea navigației și regimul internațional al Dunării. La București, la 13 martie 1920, guvernul Alexandru Vaida-Voievod a fost înlocuit cu un guvern condus de Alexandru Averescu. Meritul extraordinar al guvernului condus de Alexandru Vaida-Voievod a fost cuantificat în deblocarea negocierilor României cu Consiliul Suprem al Conferinței de Pace, dar și în ce privește îmbunătățirea relațiilor cu Marea Britanie și Franța, respectiv cu premierii britanic și francez, Lloyd George și Georges Clemenceau. Lui Alexandru Vaida-Voievod i se datorează decizia forului suprem al Conferinței de revenire privind punerea pe ordinea de zi a recunoașterii unirii Basarabiei cu România. Ca urmare a unui set de observații avansat de delegația Ungariei pe marginea proiectului de tratat, la începutul lunii aprilie, Puterile Asociate și Aliate au pregătit răspunsul asupra proiectului de tratat care a fost transmis la 6 mai 1920.

În 18 mai 1920, președintele Conferinței, Alexandre Millerand, primește o notă din partea președintelui delegației Ungariei prin care era informat de recepționarea răspunsurilor la obiecțiile făcute și în ce privește proiectul final al tratatului. Alexandre Millerand, președintele Conferinței de Pace, îi transmite lui Ivan Praznovsky, trimis extraordinar și plenipotențiar al Ungariei la negocierile de pace, că a luat act de punctul de vedere al guvernului de la Budapesta „să semneze condițiile de pace care îi fuseseră comunicate”. Președintele Conferinței de Pace anunță semnarea Tratatului între Puterile Aliate și Asociate cu Ungaria la Versailles, în Palatul Marele Trianon, la data de 4 iunie 1920. În Preambulul Tratatului de pace se consemnează că documentul a fost semnat de Statele Unite ale Ame-

ricii, Imperiul Britanic, Franța, Italia și Japonia, „puteri desemnate în Tratatul de față ca principalele puteri aliatare și asociate” și de alte douăsprezece state, printre care România, Cehoslovacia, Statul sârbo-croato-sloven, acestea din urmă „constituind împreună cu Principalele puteri (...) puterile aliatare și asociate de o parte și Ungaria de altă parte”.

Din partea României, documentul este semnat de doctorul Ion Cantacuzino, ministru de stat, și Nicolae Titulescu, fost ministru, iar din partea Ungariei, de Gaston de Bernard, ministrul muncii și ocrotirii sociale, și Alfred Drasche Lazar de Thorda, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar. Documentul conține 364 de articole, grupate în 14 părți, care conțin la rândul lor alte capitole și anexe și se încheie cu un protocol și o declarație. Primele 26 de articole cuprind Statutul Societății Națiunilor, articolele 27-35 vizează frontierele Ungariei cu Austria, statul sârbo-croato-sloven, România și Cehoslovacia. Secțiunea a III-a din Partea a II-a, intitulată „fruntariile Ungariei”, cuprinde trei articole privitoare la România, respectiv articolele 45, 46, 47. Tratatul de pace cu Ungaria, semnat de România, alături de Principalele Puteri Aliate și Asociate la Trianon, a fost votat în cele două camere ale Parlamentului de la București, în 17 și 26 august 1920, iar legea pentru ratificare a fost promulgată, prin decret regal, la 30 august 1920, documentul intrând în vigoare la 26 iulie 1921. La 11-13 noiembrie 1920, Parlamentul Ungariei a dezbătut și a votat legea pentru ratificarea Tratatului de la Trianon.

Bibliografie:
Constantin Kirilescu, *Istoria războiului pentru reîntregirea României*, vol.II, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980;
Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *De la statul geto-dac la statul român unitar*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983;
Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Univers Enciclopedic, București, 1997;
Horia Vladimir Ursu, *Tratatele de pace ale României (1918-1920)*, Editura C.H.Beck, București, 2014.

CONCERTUL DE DESCHIDERE A FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL GEORGE ENESCU

Liliana POPA

Concertul susținut de Filarmonica George Enescu a fost unul de înaltă clasă interpretativă datorită maestrului Cristian Măcelaru. Era ca și cum îi ascultam pe instrumentiștii români pentru întâia oară. Datorită puterii minții dirijorului, concertul pentru vioară și orchestră de Hacıaturian, dar și datorită interpretării violonstului sârb Nemanja Radulović a fost neașteptat, clasic și modern, fabulos, neașteptat.

Cei doi au interpretat un bis după una din cele cinci

piese pentru două viori scrise de Șostakoviici.

Poema română, enesciană, emoționant regizată de Nona Ciobanu, ni l-a adus pe George Enescu lângă noi. Arta imersivă i-a permis să juxtapună imagini, să cuprindă aproape întreaga sală cu imagini mișcătoare pe pereți, dând impresia spectatorului că participă, și ca martor la „călătoria” lui George Enescu din inima Moldovei la Paris, unde devine student în 1869.

Duminică 24 August 2025, Sala Palatului, Orchestra Filarmonicii George Enescu, Cristian Măcelaru, dirijor; Nemanja Radlović, vioară; Marius Bodochi, actor; Iosef Ion Prunner,

dirijor cor; Nona Ciobanu, Peter Košir, regizori multimedia.

În program: Dan Dediu, Concert pentru orchestră op. 182 (p.a.a.); Aram Hacıaturian, Concertul în re minor pentru vioară și orchestră; George Enescu, *Poema română* op. 1.

Artiștii acestui concert: **Peter Košir**- „artist vizual, designer și creator de platforme și strategii pentru dezvoltarea spațiilor artistice” - din Slovenia, „îmbină în creațiile sale arhitectura...” **Nona Ciobanu**, și ea regizor multimedia, „creațiile ei includ spectacole de teatru pe texte clasice și contemporane, proiecte site specific, instalații, regie multimedia pentru operă în concert...” **Nemanja Radulović**

Cristian Măcelaru

Iosef Ion Prunner

Nemanja Radulović

Nona Ciobanu

Peter Košir

NICOLAE CIUREA GENUNENI: „LEGĂMÂNT CU INIMA MEA, CĂLĂTOARE”

(Urmare din pag. 2)

Atunci, în anii 1956- 1978 România și-a creat o clasă de mijloc, poate cea mai valoroasă din Europa! În care găseai *campioni europeni* în toate domeniile!...Să nu uităm că Ceaușescu l-a adus pe Henri Coandă în 1970 în țară, că România a primit cadou parte din acțiunile lui British Aircraft Corporation, că apoi, tot ea, a fabricat Avionul Bac 1-11, Elicopterul Alouette-la Brașov, și nu în ultimul rând automobilul Dacia 1100 una dintre mașinile grozave ale lui Renault!...Avionul IAR 93 și mai apoi IAR 99, o culme a creației clasei de mijloc românești, tgehnice, la care au contribuit și vâlcenii...Vâlcea celor doi îndrăgostiți avea să devină, după inventarea Apei Grele pe platforma chimică a Râmnicului și după crearea

Hervilului, capitală a tehnologiei românești...Un practicism (desigur nu numai al celor doi *porumbi* în ale amorului, ci al întregii clase de mijloc vâlcene) încununat de succes și prin funcționarea liceelor teoretice sub egida marilor unități economice, instalată după 1980!

Cartea este o odă aduse femeii soție, femeii inteligente (impecabile, literar și artistic, aceste texte ale scisorilor), soție și iubită, priceperii ei de a susține familia și societatea, și, care are calitatea supremă de a fi în același timp mamă și soție!... Există două moduri de a fi admiratorii iubirii dintre Romeo și Julieta: așa cum a făcut-o William Shakespeare atunci în secolul XVI și, așa cum a făcut-o în mileniul III, aici la Râmnicu Vâlcea, Nicolae Ciurea-Genuneni!

DISCURS DESPRE CULTURĂ (XI)

CULTURA COMUNITĂȚII ȘI INSTITUȚIILE RESPONSABILE DE PATRIMONIUL CULTURAL. „MONUMENTE CARE CÂNTĂ, MONUMENTE CARE PLÂNG...”

Gheorghe DEACONU

După ce am încercat să ofer o suită de argumente privind revigorarea și optimizarea ofertei culturale a celor două instituții fundamentale ale comunității în plan spiritual și educațional – Biserica și Școala –, și după ce am pledat pentru reînnoirea Bibliotecii – principala instituție culturală – cu fața către cititori, beneficiarii săi, voi aborda, în câteva „episoade” problema manageriei entităților culturale (am în vedere instituțiile publice, dar și organizațiile societății civile) profilate pe cele două „fronturi” majore ale activității culturale – patrimoniul și creativitatea –, aflate, în viziunea mea, într-o corelație structurală și funcțională, definitorie pentru dialectica și devenirea fenomenului cultural.

În episodul de față, mă voi ocupa de instituțiile responsabile pentru patrimoniul cultural, fundamentul generator și modelator al creativității spirituale a comunității, garantul identității și personalității acesteia. Patrimoniul cultural al unei comunități se constituie din două componente complementare: pe de o parte, **patrimoniul conservat** în arhive, biblioteci, muzee și alte colecții de bunuri culturale, din toate domeniile spiritului creator: arhitectură, cultura scrisă (inclusiv literatura), cultura tradițională, artele spectacolului și artele plastice, precum și patrimoniul științific și tehnic; pe de altă parte, **patrimoniul creativ** (în aceleași domenii). Pentru cultura tradițională, legislația europeană (la care, bineînțeles, ne-am aliniat și noi) a consacrat termenul de **patrimoniul imaterial**. Considerându-l impropriu și ambiguu, generator de confuzii, eu prefer să operez cu termenul de **patrimoniul viu** – concept etnologic pe care l-am dezvoltat încă de la mijlocul anilor ’90 și pe care, în contextul ideatic de față, l-aș extrapola pentru întreaga sferă a culturii contemporane: numai într-o asemenea interpretare putem înțelege cum patrimoniul moștenit, cristalizat în modele perene, se poate actualiza în creații noi, iar valorile decantate **azi** în creativitatea contemporană pot deveni **măine** bunuri patrimoniale. Circuitul funcțional, modelator între **patrimoniul și creativitatea** reprezentat, pentru mine, nu numai conceptual și metodologic, dar și pragmatic, în exercițiul managerial, axa strategică a dezvoltării creatoare a moștenirii culturale.

Rețeaua instituțională și organizațională care răspunde de patrimoniul cultural, la nivel național și teritorial, este, la prima vedere, generoasă, impresionantă, cuprinzând o variată gamă categorială de entități de profil: arhive, biblioteci, muzee, colecții etc., dar fărâmițarea și apartenența acestora la diferite autorități centrale și locale este un handicap real. Patrimoniul arhivistice ține, majoritar, de Ministerul de Interne. Principalul deținător de patrimoniul cultural național (monumente istorice, dar și bunuri culturale mobile) este Biserica. Tentativa academicianului Răzvan Theodorescu, ca ministru al Culturii, de a reuni, într-o gestiune managerială unitară, întregul patrimoniul cultural național (Ministerul Culturii și Cultelor) n-a durat decât un mandat ministerial (2001-2004), creându-se aparență că, măcar din acest unghi de vedere, se poate concepe și aplica, în domeniu, o strategie culturală unitară și coerentă. În teritoriu, până în 2000, funcționau în județe, în cadrul muzeelor județene, cu bune rezultate (inclusiv în Vâlcea), oficii pentru patrimoniul cultural național. În 2001, odată cu transformarea inspectoratelor pentru cultură în direcții pentru cultură, culte și patrimoniul cultural național, oficiile au fost desființate, fiind integrate, formal, noilor direcții. Au fost preluate, defapt, numai scriptele (arhiva!), fără buget, fără personal și, mai ales, fără un statut funcțional clar. Politicile publice, în acest domeniu, sunt extrem de centralizate și birocratizate. Practic, astăzi, în România, în teritoriu, nu avem o instituție validă și viabilă (m-am convins de această realitate încă de când conduceam așa-zisa direcție de profil), capabilă să coordoneze activitatea de gestionare a patrimoniului cultural național în

teritoriu: legislație, evidență, cercetare, conservare, restaurare, protecție, promovare, educație. Nu înțeleg de ce, într-un județ ca Vâlcea, proprietar și administrator al unui important eșantion de patrimoniu cultural național, Consiliul Județean nu poate înființa o direcție proprie de patrimoniu cultural, care să lucreze – evident, conform legilor și normelor promovate de ministerul de resort – dar să lucreze efectiv, nu doar să plimbe hârtii... Adică, nu înțeleg de ce Centrul monopolizează, în continuare, decizia și puterea pentru patrimoniul cultural al Țării. Nu vreau să fac profeții, dar mi-e teamă că, într-un viitor nu prea îndepărtat, va veni, din nou, în Vâlcea, de la Centru, un domn Odobescu sau un domn Tocilescu, care va constata că anumite bunuri culturale de valoare națională nu sunt bine conservate și, drept urmare, le va „confisca” în beneficiul Muzeului Național, așa cum s-a mai întâmplat în a doua jumătate a secolului XIX. Noroc că monumentele istorice cu greu pot fi strămutate. Nici nu e cazul, pentru că ele cad singure din picioare...

Din problematica extrem de complexă și laborioasă a patrimoniului cultural național, cu aplicabilitate în Vâlcea, voi identifica, aici și acum, doar trei „teme”, dar relevante pentru funcționarea deficitară, neprofesională a managementului cultural, ceea ce îndreptățește demersul de față: (1) evidența bunurilor culturale; (2) valorificarea rezultatelor cercetării științifice în dezvoltarea rețelei de obiective de patrimoniu; (3) implicarea instituțiilor de profil în promovarea valorilor patrimoniale la nivel național și pe plan european. Cumulate, ele atestă că nu suntem conștienți și responsabili de moștenirea vrednicilor noștri înaintași, în fața cărora nu ne „cutremurăm”, cum ne îndemna Părintele Gherasim.

1. Organizăm simpozioane peste simpozioane pe probleme de patrimoniu, publicăm volume peste volume de comunicări pe aceeași tematică, dar nu dispunem de instrumente științifice, întocmite la standarde profesionale și tipărite în tiraje semnificative, dublate, se înțelege, de versiunea lor digitală (cataloge, documentare, repertorii), care să asigure cunoașterea sistematică și operațională a bunurilor culturale. Excepțiile pot fi numărate pe degete: *Monumente istorice din județul Vâlcea. Repertoriu și cronologie* (2007) și *Catalogul preliminar al colecțiilor de carte veche din județul Vâlcea*, 2001) – pentru patrimoniul imobil și pentru bunurile mobile din domeniul culturii scrise; *Patrimoniul documentar al culturii tradiționale* (2008-2010) – pentru cultura populară, dar și acestea necesitând aducerea datelor la zi. Rămân, în afara circuitului public (nu contest existența unor evidențe de uz intern), destule componente ale patrimoniului cultural, a căror largă cunoaștere (autorități și instituții publice, organizații, școli, firme turistice etc.) ar fundamenta activitatea de protecție și promovare. Cauza acestei situații, perpetuate de decenii, rezidă nu atât în inerția și birocrăția instituțiilor de specialitate, cât în **mentalitatea feudală** (dacă tot vorbim de moștenirea istorică!) a managerilor acestora. Singura instituție de profil, în Vâlcea, care, încă de la reorganizarea din 1968, s-a dovedit receptivă (și responsabilă!) în raport cu nevoile de informare ale comunității științifice și culturale (și nu numai) este aceea a Arhivelor Naționale care a inventariat și a editat o bună parte din patrimoniul arhivistice – program științific și editorial care ar trebui, firește, continuat și completat. Mă gândesc, de exemplu (am și formulat, cândva, o propunere în acest sens), la publicarea corpusului de „Documente culturale ale Vâlcii”, ceea ce ar facilita elaborarea adevăratei istorii culturale a Râmnicului, dincolo de oferta de „povești” de pe piața culturală.

2. Ne batem cu pumnul în piept pentru vechimea și autohtonitatea locuirii în Vâlcea și poate avem, într-adevăr, argumente pentru a considera acest ținut drept una dintre vetrele etnogenezei poporului român. O fi adevărat, dar

acest adevăr nu se vede! Vâlcea a fost și rămâne un „șantier” arheologic de mare interes științific, dar rezultatele acestei laborioase și îndelungate cercetări a arheologilor locali, sub patronajul unor magistri ai domeniului, dincolo de îmbogățirea colecțiilor muzeale, nu se văd în teritoriu. **Unde e Buridava dacică? Unde e Buridava romană?** În afara Castrului de la Arutela (reconstituit cu o jumătate de veac în urmă!), Vâlcea nu poate integra circuitului turistic niciun obiectiv preistoric reconstituit, cu o consistență vizibilă, credibilă, doveditoare. Însăși oferta muzeală bate pasul pe loc, ba chiar a sărăcit în ultimele decenii. În domeniul istoric și arheologic, de la admirabila inițiativă a Părintelui Gheorghe Petre-Govora, ctitorul Muzeului de la Govora, în Vâlcea n-a mai apărut niciun obiectiv muzeistic de profil. Proiectul Muzeului de Cultură Medievală al Țării Românești de la Bistrița, pentru care exista și spațiu, și patrimoniu, a fost abandonat. Productivul și performantul program „Monahism și Artă”, coordonat de etnografa Elena Stoica, n-a fost valorificat în dezirabila Galerie de Artă Religioasă Contemporană. Aceeași e situația și în domeniul artei plastice, deși patrimoniul Muzeului Județean ar fi îngăduit înființarea unei unități muzeistice dedicate artei plastice contemporane din Vâlcea (argumentată și de prestigioasa activitate creatoare a filialei locale a UAP), Casa Simian rămânând să găzduiască colecția de artă plastică națională. Cât privește patrimoniul etnografic, după ctitorirea Muzeului Satului de la Bujoreni, înzestrarea Culelor de la Măldărești cu colecții de profil și realizarea Galeriei de Artă Populară de la Horezu, un veritabil muzeu de ceramică (pentru care autoritățile locale au construit un nou edificiu) – toate datând din secolul trecut –, nu se mai cunoaște vreo inițiativă durabilă. Nici în celelalte domenii, n-am avansat semnificativ. Se vorbește despre un viitor muzeu literar, despre un posibil muzeu tehnic. Deocamdată, suntem în stadiul retoricii – boala cronică a organismului nostru cultural. Până vom trece la construcție, va mai curge apă pe Olt... Cât privește casele memoriale, dedicate unor personalități, Vâlcea își apără „sărăcia”, amendată doar de recenta inițiativă a Arhiepiscopiei Râmnicului de a realiza la Glăvile Casa Memorială „Bartolomeu Valeriu Anania”.

3. În fine, avem un patrimoniu cultural. Ce facem cu el, cum îl punem în valoare ca purtător de identitate și modelator de creativitate? După ambițioasele și curajoasele prezențe la nivel național (București) și pe plan european de la finele anilor ’90 și din primii ani 2000 (Salzburg, Praga, Budapesta, Bruxelles), despre Vâlcea patrimonială nu prea se mai vorbește dincolo de fruntariile județului. E adevărat, între timp, ceramica de Hurez a fost declarată element reprezentativ de valoare universală, adăugându-se Mănăstirii Horezu – asociere simbolică pentru geneza și istoria culturii românești în Vâlcea. Problema este cum protejăm, cum promovăm aceste bunuri de valoare mondială. Tare mi-e teamă că o eventuală „inspecție” UNESCO la Horezu, ar „descoperi”, la poarta de intrare în „capitala ceramicii populare românești” și în imediata vecinătate a ctitoriei lui Brâncoveanu, un înfloritor eșantion de subcultură și kitsch...

Totalizând, apreciez că managerierea patrimoniului cultural în Vâlcea este deficitară, confruntându-se cu multiple probleme cronice: fracturi structurale și funcționale ale sistemului; absența unei strategii de perspectivă pe acest front de lucru, care să definească obiective și să fundamenteze programe; deficit de profesionalism și de responsabilitate; mentalități feudale și practici birocratice. Între timp, starea monumentelor istorice rămâne aceeași, așa cum inspirat a caracterizat-o arhitecta Cristiana Darie, care ne însoțea – pe mine și pe Ligia Elena Rizea, cel mai capabil specialist vâlcean în domeniu – în vizitele noastre în teritoriu, la începutul anilor 2000: „monumente care cântă, monumente care plâng...”

DESTINUL SAVANTULUI ROMÂN MIHAIL MANOILESCU... (Urmare din pag. 4)

În anii care au urmat, strălucita sa carieră în interesul țării a fost trecută sub tăcere, iar unii detractori n-au văzut în profesorul Manoiilescu, savantul de talie mondială care a ridicat prestigiul științei românești la cote nemaîntâlnite în domeniul științelor economice, decât un „laș”, „reacționar”, iar prestația sa covârșitoare de om politic și diplomat a fost ignorată și limitată numai la momentul tragic al semnării dictatului de la Viena.

NOTE: **1.** Vasile C. Nichita (coautor și coordonator), *Mihail Manoiilescu creator de teorie economică*, Iași, 1993. **2.** Ștefan Costea (coord.), *Sociologi români. Mica enciclopedie*, Ed. Export, București, 2001, pag. 296. **3.** Octavian Botez, *Profesorul Mihail Manoiilescu*,

în „Opinia națională”, nr. 568, 12 martie 2012, pag. 12. **4.** Mihail Manoiilescu, *Memorii*, vol. I, Ed. Enciclopedică, București, 1993, pag. 14. **5.** Mihail Manoiilescu, *Dictatul de la Viena*, Ed. Enciclopedică, București, 1991. **6.** Raul Bossy, *Amintiri din viața diplomatică* (1918-1940), vol. II, ed. Stelian Neagoe, București, Ed. Hunanitas, 1993, p. 282-284. **7.** Florin Cristescu, *România Mare pe drumul pierzaniei*, în „Historia”, an VIII, nr. 28, august 2019, p. 51. **8.** Academia Română, *Istoria Românilor*, vol. VIII, România întregită (1918-1940), prof.dr. Ioan Scurtu și dr. Petre Otu, secretar, Ed. Enciclopedică, București, 2003, p. 578-579. **9.** Mihail Manoiilescu, *Memorii*, vol. I, Ed. Enciclopedică, București, 1993, pag. 14. **10.** Gheorghe Buzatu, *România între dictat și tratat*, în „Dosarele istoriei”, an V, nr. 6(46), 2000, p. 64.

CU STIMĂ ȘI CONSIDERAȚIE DESPRE POETUL FELIX SIMA

Mircea VASIL

Îmi amintesc de ultima lansare a unui volum al seniorului, maestrului Felix Sima la Rm. Vâlcea pe data de 13 iulie 2023. Astfel, într-o atmosferă de sărbătoare, chiar dacă afară era o vreme caniculară, dar înăuntru și în suflete sălășluia o altfel de căldură, la galeriile „Artex” Rm. Vâlcea a avut loc o triplă lansare de carte, volume apărute la editura „Eikon” București. Astfel au fost prezentate, discutate și analizate cele trei cărți și autorii lor: cartea „Poezii. Antologie de autor” a cunoscutului poet vâlcean, național și nu numai, domnul Felix Sima, romanul „Nevermore” al doamnei Ana Cristina Margu și „Iarna când s-au întors berzele” a domnului Ion Munteanu. Evenimentul a fost deschis de către domnul Valentin Ajder, director al editurii „Eikon”, care i-a prezentat pe eroii zilei și pe invitații lor, venind cu anumite precizări asupra volumelor și autorilor. Apoi s-a dat cuvântul invitaților speciali, oameni de litere, critici literari care fuseseră deja așezați în juriu, domnul profesor doctor Ion Predescu luând cuvântul pentru prezentarea cărții cunoscutului poet Felix Sima, „Poezii. Antologie de autor”, care îl așează pe autor ca parte integrantă din „istoria poeziei și literaturii vâlcene”.

Pentru poetul Felix Sima, care a debutat în volum în anul 1978, cu „Cineva mai tânăr”, adjuceând „Premiul pentru debut” al Editurii „Albatros” renumitul critic literar Cornel Regman în „Noi explorări critice”, editura „Eminescu”, București, 1982 scria: „Ca mulți poeți care nu au prejudecata fixării la un stăpân și nici nu se claustrează prematur în șopronul poeziei, spre a meșteri, orgolios și orb, la robotul de concepție proprie, Felix Sima digitează sau a digitat la cele mai felurite instrumente. El este, nu încapă îndoială, un dăruit al candorilor, un modern romantic menestrel cu timbrul propriu, printre cei mai interesați iviți în lirica actuală.”

Prin scrierile sale, Felix Sima instituie raționalitatea unei valori autentice, argument pentru varietatea și valoarea textuală a poeziei sale. Ion Predescu citează apoi, de pe coperta a treia a volumului, o bucată din propria lucrare „Stil, scriitură, sentiment livresc”, Craiova, 2015: „Poezia lui Felix Sima este anagogică. Adaugă lumii sens nou, petrecându-se în starea de rugăciune, cultivând semnificantul în sine, forma mistuind precum iubirea, complexul tematic vindecând precum dragostea... Este o poezie a rostirii esențiale, cosmice, fără nimic instrumental. În poezia lui Felix Sima se petrece golirea subiectului care săvârșește actul spiritual. Cuvintele se redefinesc: răbdarea, ca devenire, nu are scopul pe care-l așteptăm, ci împlinirea, sinoikismul, nimic din tipologia concretului, mirarea, suferința pură, mila pură, iubirea pură (agape)”.

Poezia se reprezintă, e poezie în sine, dând sensuri proprii versurilor, dând însemnătate valorică, întrebări despre Univers, ce există dincolo de memorie, etc. Poeziile lui Felix Sima descoperă inefabilul în domeniul naturii înconjurătoare, a „sacralului”, cuvânt foarte des folosit de către autor. Spre final s-a dat cuvântul eroilor zilei, autorii celor trei cărți lansate, Felix Sima mulțumind inițial sponsorului principal care a stat la baza apariției volumului, doam-na doctor Adriana Trăistaru, apoi și-a prezentat din crezul literar: „Cartea este publicată în timpul vieții autorului, respectându-se punctuația acestuia, inclusiv virgula finală al cărui inventator îi plăcea să se creadă că este. Deveniseră rarități volumele an-terioare, motiv pentru care prezenta apariție nu va fi o povară pentru cititor. Versurile și muzica,/ luminile, umbrele,/ liniștea, neliniștea,/ înălțările și căderile,/ flacăra, gheața,/ decorul, motorul,/ izvorul, cenușa,/ mănua și

ușa,/ Realul și Imaginarul/ APARTIN AUTORULUI”.

Poezia lui Felix Sima „Își cunoaște bine glasul/ își cunoaște bine rostul/ cântă sus în vârful casei/ precum cântă-n gândul nostru... învățată de la soare/ de la spicul `nalt și verde/ apa vieții dumisale/ tot prin viața noastră-și pierde...stă acolo sus și cântă/ despre ce aude-n vis/ este tot ce pot să spun/ despre ea oral și-n scris”.

Ce putem să mai spunem despre domnul și prietenul nostru Felix Sima, personalitate complexă a culturii, poet, eseist, scriitor, dar și sculptor de talent printre altele.

S-a născut la 6 iunie 1949 în comuna Mihăești, satul Măgura, al doilea fiu al colonelului-veteran de război Gheorghe Sima și al Elenei Sima, născută Niță din renumitul neam Bobolea. A învățat clasele primare în satul natal, cursurile gimnaziale și primele clase de liceu la Craiova, apoi la Rm. Vâlcea unde își ia bacalaureatul.

Începe studiile de biblioteconomie la București în anul 1969, când se întâmplă și debutul său literar în revista „Luceafărul”, fiind apreciat și susținut de Sânziana Pop, Ion Gheorghe, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Ștefan Bănulescu, redactorii revistei.

După stagiul militar la transmisiuni, revine în județ, angajându-se ca operator stație radio la Hidrocentrala Lotru. În 1977 se angajează la Teatrul Popular Rm. Vâlcea, ca în 1978 să se transfere la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul”, servind instituția cu devotament până în 2014, anul pensionării sale.

În anul 1976 depune manuscrisul primului său volum de poezii „Cineva mai tânăr” la Editura „Albatros”, iar la concursul din anul 1977, îi este conferit Premiul de Debut, în urma căruia i se tipărește cartea în anul următor, 1978. Câtă așteptare – pentru o carte cu versuri! Câte spaime, câte neliniști!

Are apariții editoriale cu versuri și articole în numeroase reviste și emisiuni la radio și televiziune.

Prezent în foarte multe antologii vâlcene, naționale și internaționale (peste patruzeci), ediții alcătuite și îngrijite în jur de treizeci, dintre care cinci pentru subsemnatul (cu mii de mulțumiri!).

Este prezent în volumele unor scriitori și oameni de cultură cu referințe critice favorabile și alte opinii critice din care reiese cu pregnanță personalitatea multilaterală a poetului.

Și-au spus cuvântul despre poet, printre alții: Cornel Regman, Ilie Purcaru, Constantin Mateescu, Mihai Mustățea, Constantin M. Popa, Laurențiu Ulici, Constantin Zărnescu, Dan Ciachir, Dumitru Lazăr, Florea Firan, Ion Andreiță, Aureliu Goci, Florea Miu, Ion Soare, Ion Tălmăci, Ion Lazu, Constantin Poenaru, Marian Barbu, Ioan St. Lazăr, Ilie Gorjan, Ion Predescu, Doru Moțoc, Petre Cichirdan.

Este prezent în Dicționarul General al Literaturii Române, vol. VI, București, Academia Română, 2007, pag. 235-237.

Opera tipărită:

- „Cineva mai tânăr”, versuri, București, Editura „Albatros”, 1978, Premiul de debut.

- „Înfrigurat Fierbinte”, versuri, Craiova, Editura „Scrisul Românesc”, 1980.

- „Carte de pământ”, versuri, Slatina, Editura „Scribul”, 1992.

- „Tu să-mi spui de unde vii/ și ce poezii mai știi”, versuri, Rm. Vâlcea, Editura „Conphys”, 1994

- „Ridică-te, negură”, versuri, Rm. Vâlcea, Editura „Conphys”, 1994

- „Cu un fir de ghiocel/ aş putea să scriu la fel”, versuri, Rm. Vâlcea, Editura „Conphys”, 1995

- „Din Țara lui Anton Pann”, versuri, în colaborare cu Dragoș Serafim, Rm. Vâlcea, Editura „Conphys”, 1996

- „Case de piatră-videopoeme”, Rm. Vâlcea, Editura „Conphys”, 1997

- „Poarta Raiului”, versuri, Cluj-Napoca, Editura „Napoca-Star”, 2000

- „Amintiri din Casa Arsă”, versuri, Craiova, Editura „Ramuri”, 2005

- „Poezie volatilă”, versuri, Rm. Vâlcea, Editura „Antim Ivireanul”, 2008

- „Margini de sat și de oraș”, versuri, Cluj-Napoca, Editura „Dacia XXI”, 2012

- „101 poema”, versuri, București-Chișinău, Editura „Biodova”, 2012

- „A fost un secol: XX”, versuri, Colecția OPERA OMNIA, Poezie contemporană, Iași, Editura „TIPOMOLDOVA”, 2013

- „Icoane și versuri pe fibră de lemn”, Rm. Vâlcea, Editura „Antim Ivireanul”, 2014

- „Cartea de la Mihăești. Documente și mărturii. 485 de ani la atestarea localității”, Rm. Vâlcea, 2015

- „Călători prin Vâlcea. De la Paul de Alep, la Î.P.S. Gherasim Cristea. 1653-2014, Editura „Bibliostar”, 2015

- „Pagini domnești și bisericești. 485 de ani de la atestarea localității Mihăești. 1531-2016. Documentar”, Rm. Vâlcea, 2017

- „Tu să-mi spui de unde vii/ și ce poezii mai știi. O carte cu alte desene de Carmen Sima”, București, Editura „Betta”, 2017.

- Doru Moțoc și Felix Sima, „Poezie... la minut”, Rm. Vâlcea, Editura „Antim Ivireanul”, 2018.

- „Poezii. Antologie de autor”, București, Editura „Eikon”, 2023.

„Felix Sima rămâne același stăruitor poet al candorii și al iubirilor delicate, peste care plutește adesea vâlul magic al iluziei. Numeroase poezii, oricât de încărcate de substanță, sunt străbătute de acest fior al inefabilului” - Ion Andreiță „Un poet al iubirii delicate” în „...Viață, drumuri, litere” 2010. Este membru ala Uniunii Scriitorilor din România din anul 1990, iar opera sa este vastă, volume de poezii, eseuri, cronici, etc.

„Ne întrebăm toată viața dacă Poezia este o tulburare de ape...sau o limpezire de ape... Poeziile sunt cercurile concentrice, fragile, care se ivesc atunci când Cerul plânge deasupra Lacului Vidra și deasupra Mării. Marea are valurile/Cât dealurile/ Înverzite de algele din gurile/ Cât pădurile... Oare, câte cercuri concentrice se vor compune și descompune la căderea capului meu de pe umeri... Mai ai timp să te bucuri de ceva? Mai ai timp să te întristezi? Abia ai timp să fi mașină de executat, căci tobele bubuie pe toate lungimile de undă, smoala clocotește în fresca din dreapta Pridvorului, joagărele au intrat în păduri, unde și noi trăim și ne temem că ne vor despica inimile și trunchiurile pe din două! Dar, de ce să ne mai temem când, la urma urmei, acesta ne va fi viitorul și sfârșitul în timpul scurt ce trece, ne petrece, ne cerne și ne discerne, ne bântuie, ne mântuie...

Până atunci... să mai citim... să cântărim... să mai iubim... să amețim... să fiți... să fim...”

Iată o foarte pertinentă pledoarie pentru poezie... pentru destin... pentru viață... a poetului Felix Sima. Să ne trăiți și să ne mai fiți întru mulți ani, maeștre!

6 august 2025

MARINELA BELU-CAPȘA

Merg

Merg alene...
pe drumul pietruit cu speranțe.
În adâncuri se-aud copitele cailor
lui Traian cuceritorul,
stăpân pe timpul lui și-al tuturor!

Merg...
amintirile curg fără întoarcere
ca firele de nisip în clepsidra vieții,
ca râul ce se zbate printre pietre.
Soarele răsare azi
și se culcă în patul luminii de mâine,

Nirvana păcii angelice.

Merg...
ciripit de păsărele
și parfum de orhidee
înviează grădina minții mele
necontaminate
cu gânduri otrăvite!

Merg...
aievea îl văd pe tata
cum își țesăla caii în liniștea
din curtea copilăriei,
cu nuci și cireși,
cu viță de vie și trandafiri înfloriți.

Merg alene...
mănușa timpului a fost aruncată...
Duelul cu el a obosit demult!

În gara obosită

Aștept în gara obosită
de pași grăbiți spre neștiut.
Priviri pierdute se perindă
prin fața destinului tăcut.

Bătrâni sau tineri, e totuna.
Călători pe-al timpului făgaș,
de-i cer senin sau e furtună
ei luptă..., adevărați ostași!

Un tren, lăsat pe șina moartă
de un sistem încet distrus,
reface liniile...pe hartă,
parcurs-e-n timp, acum apus.

Un impiegat privește-n zare,
de-a lungul șinelor căzute

În umbra vechilor marfare,
acum uitate sau vândute.

În obosita gară a vieții
Zac visuri multe și speranțe.
Cu ele au rămas poezii...
Să le înalte dulci romanțe.

La vechiul schit

Între verbe și proverbe,
poetii se luptă c-un mit,
C-un vârtej de lumină
țâșnit în deal, la vechiul schit.

Paradisul e fragil,
îngerii aleargă prin ceață.
Stăpânii lumii, răi și egoiști
zguduie lumea de dimineată.

Pecinginea se-ntinde,
se tot întinde fără de rost.
Iluziile lumii, deziluzii tocmite
într-un colț de lume fără adăpost.

Poetul cu nume fără de moarte din
înalțuri răspunde.
Ca o spadă taie timpul cu versul
ce-n inimi pătrunde.

Prezentul e trist, viitorul așteaptă
c-un glas neconținut
în turnul clopotniței din deal,
aproape de cer, la vechiul schit!

DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...

Mihai MUSTĂȚEA

Ufl! Căldură mare, mare!... Cea din schița Conului lancu e un copil mic, gândirea este confuză, împleticită ca pașii bețivului. Ne-a îmbătat Soarele!

Împins de-al urbei fierbinte văzduh, ne-am aplecat spre Iulie; în tradiția populară este „luna lui Cuptor”; conform numelui este foarte fierbinte. Interesant este faptul că această lună este considerată perechea lunii „Făurar” (februarie). Se spune că pe cât de frig este în februarie, pe atât de cald va fi în iulie. În tradiția populară din România, luna lui Cuptor este bogată în sărbători și obiceiuri ce coincid cu cele patru săptămâni: săptămâna secerișului, când oamenii lucrează de la răsărit până la apus. A doua săptămână este dedicată Panteliilor, surorile Sfântului Ilie, sărbătorite între 13 și 27 iulie. Este perioada târgului de pe Muntele Găina și tot acum au loc și Cricovii de Vară. Un simbol marcant al acestei tradiții este lupul. Cricovii reprezintă „miezul verii”. A treia săptămână este a Sfântului Ilie (Sântilie), zeul focului și al soarelui, sărbătorit pe data de 20 iulie, care tună, fulgeră, stârnește ploi și amenință răul. Sântilie este immortalizat ca un zeu solar, căci toate simbolurile lui amintesc de asta: trăsura cu roți de foc, cai înaripați, săgeți de foc, trăsnete și fulgere ce luminează în jurul lui. A patra săptămână este cu totul dedicată acestui anotimp călduros- vara. Luna iulie se încheie cu sărbătoarea Ursul Mare- 31 iulie, constelația Ursa Mare: cele patru stele în formă de trapez reprezintă corpul ursului, iar celelalte, în linie dreaptă, sunt capul și gâtul animalului.

Să pornim la cititul paginilor din revistele literare cu Panteliile, surorile lui Sântilie, și nu la tradiționalul Târg de pe Muntele Găina, lăsându-l pe năbădăiosul Sântilie în plata Domnului.

Prima soră Pantelie coboară pe Argeș în jos, la revista Curtea de la Argeș. Întrucât apare într-una dintre primele capitale ale Țării Românești, de-acum înainte, revistă a revistelor va debuta cu recenzie a acesteia. Numărul din iulie ne întâmpină cu aceeași grafică elegantă, de-acum o obișnuință. Editorialul academicianului Gheorghe Păun „Să-i spunem cybersferă?” Nu sunt în „cestiune”, așa că dau cuvântul autorului: „Cea mai amplă și profundă transformare din istoria umanității- digitalizarea, cu vârful de aisberg inteligența artificială, cu vedeta acesteia, programele de chat oscilând deocamdată în răspunsuri impecabile (sintactic, dar nu numai) și aberații, numite elegant halucinații. Cel mai fierbinte subiect planetar, căci IA este o chestiune planetară, nu locală. Pharmacon platonician tipic...” Mai citim „Armele nucleare, teorema lui B. Bereanu, plus halucinațiile IA inevitabile se pare, formează un „pistol” (doar pistol, domnule academician?!- n.m.) perfect pentru o Ruletă Rusească planetară...” Nu este prea încurajator. Din „Domnul Eminescu scris-a”: „...coruptibilitatea în sine și ca rău constant atârnă cu totul de alte împrejurări: atârnă de adâncimea culturii, de valoarea pe care oame-nii o dau adevărului recunoscut. Coruptibilitatea de moravuri și superficialitatea de educație merg mână-n mână”. Pe Horia Bădescu îl citim cu „Zgomotul de fond al derizoriului”. Cartea lui Rod Dreher: „Să nu trăim în minciună!” e recenzată într-un prim episod de Alexandru Marchidan. Victor Ravini continuă tema „oi năzdrăvane” în eseul „Varian-te ale Mioriței în care ciobanul este un erou mitologic”. Adrian George Sahlean scrie episodul doi din: „Miorița, o baladă... de vis. O interpretare inspirată de psihanaliză”. Un amplu articol „Dimitrie Gusti, candidatul 2025 al Academiei de sub Pământ” îl are autor pe Mihai Sporiș. Mariana Nicolae ne vrăjește cu „Farmecul discret al scrisului de mână”, episodul doi. Iată că există și „Războiul monumentelor”, ne spune Iulian Rusanovschi. Era de-ajuns cel armat!? Lucian Costache a ajuns la al treilea episod: „Veronica Micle, dragoste și poezie”. Mihai Călugărițoiu e nevătămat în „Despre fracturi și destine istorice”. Și alte articole remarcabile se citesc în revistă.

O soră Pantelie la Apostrof se luminează la citirea editorialului scris de Răzvan Voncu : „Viața mea e un roman”; că lucrurile nu stau deloc așa. „Înainte de orice, convingerea că viața mea e un roman este naivă și amatoristică, întrucât face confuzia între adevăr și verosimilitate, ca și între trăire și relevanță.” Reper-ul lui Cristian Vasile este „Mihai Ralea - viața și opera”. Ancheta Apostrof: „Evadarea în librărie” adună răspunsurile a douăzeci de condeieri. Răspunsuri diverse pentru această evadare.

Sora lui Sântilie are vorbitor la Convorbiri literare și, la atitudini, Cassian Maria Spiridon continuă serialul „Eminescu și observațiile sale polemice”. De o zdrobitoare ironie are parte camarila liberalilor roșii: „... la început era

Românul și Românul era Rosetti și Rosetti era Românul, și nimic nu s-a făcut din cele ce s-au făcut fără Românul și fără Rosetti.

Voi zice, să trăiască Românul românilor și să trăiască românii Românului”. La in memoriam Virgil Nemoianu este reprodus un interviu din martie 2015: „Europa nu poate fi completă decât atunci când respiră cu ambii ei plămâni”. Gheorghe Grigurcu ne aduce „Într-o zi solară de vară”. Scrie ca și cum totul ar fi în ordine, ca și cum scrisul ar fi ordinea însăși. Constantin Cubleşan revine la recitiri și interpretări cu exegeza „Mihai Eminescu - La Bucovina”. Nu lipsește Gheorghe Cliveti cu un prim episod din serialul „Marea cronică românească în lucrarea de sine și în repertoriu istoriografic național”. Vasile Spiridon este la datorie cu un eseu care are antetul „G. Călinescu (1899-1965) Felurite caligrafii” (I). La critică, Antonio Patrașu nu omite pe „Camil Petrescu, Marcel Proust și memoria involuntară”. Lui Ștefan Mitroi îi scrie cronica Daniel Mariș la cartea „Noi povești ale cerului și pământului”. În plină caniculă citim „Tristețea ploilor” cu Valeriu Stancu din recenzia „Orfevrul Horațiu Mălăele sau despre dialogul bijuteriilor”. În oglinzile literaturii, Ana Ludușan zărește pe (și) „Ruxandra Cesereanu - Regii gunoaielor”. Constantin Cubleşan creionează profiluri în „Criticul între lumea literaturii și viața literară”. Din Giovanni Raboni, poet italian, cităm: „Ori poate că fericirea/ e doar a unora, dintr-un alt timp,/ dintr-o altă viață, iar nouă ne e îngăduit/ numai s-o recităm, așa cum vine, vine...” Gătim lectura revistei cu Valentin Talpalaru și a sa compRESA REVISTELOR. Bună citire!

La Contemporanul, zăbovim cu o soră la o lectură de ne-imaginat, ca într-un coșmar: „Shakespeare? Purificat!”, iar Mirel Talos nu glumește! Oricine a trăit mult timp în preajma cărților cunoaște o boală care apare fulgerător și nu ține, din fericire, mult: greața de literatură. Constantin Coroiu are rețeta „Greața de literatură și antidotul ei: literatura”. Din cronica Mariei-Ana Tupan: „Nicolae Breban: arcanе și alte chei de lectură”, la cartea „Act gratuit” ne dezvăluie ceea ce știm cu toții: „Teroarea practică atunci de servicii este acum exercitată de diverse mafii, frații oculte, interlopi, care impun propriile legi, pretinzând taxe de protecție. Chiar, și la vârf, statul nominal este dublat de rețelele de putere anonime, cu atribuții și răspunderi.” Nimic nou sub soare! Un președinte, dovedit turnător, spunea că avem un stat mafiot, iar un altul, nu mai breaz, că statul este eșuat. Constantin Toader ne avertizează: „România sub spectrul falimentului de țară”. În preajma aniversării de 145 de ani a revistei, transmit texte mai mulți colaboratori: Aura Christi - „Contemporanul. Ideea Europeană azi”; Gheorghe Păun -, „Luciditate, memorie, identitate”; Ștefan Borbély, Nicolae Dabija, Theodor Codreanu etc... La agenda culturală: „Eugen Doga. Mergând după soare”, la apus... Caragiale obișnuia să ureze confrăților: „Cinste și gramatică”. Îl parafrizează Magda Ursache în „Curaj și gramatică”. Urâm și noi mulți, mulți ani!

Ce ne propune una dintre surorile Pantelie la Ramuri? Un editorial: „Virgil Nemoianu, dialecticianul religios”, un umanist de-acum clasic. În semnal, Nicolae Prelipceanu îl amintește prin titlu pe Grigore Alexandrescu: „Veacul înainteașă”. Gabriela Gherghișor publică un neașteptat „Epitaf”: „Într-o bună zi o să scriu pe facebook/ că am murit.../ Gabriela s-a stins din viața asta strâmtă ca un sicriu”. La un gambit al lecturii face apel Gabriel Nedelea în „Concesiunea maioreșciană”; note la opul lui Adrian Jicu: „Maioreșcu Confesiunile unei stoic”. Cartea lui Răzvan Voncu „O istorie literară a vinului în România” îi provoacă Doinei Adriana Nicolăiță „Răsfăț intelectual, delicii literare și un lung prilej de savoare”. Viorica Gligor și Gabriela Păsărin citesc și scriu la Ramura traducerilor. O prezentare grafică elegantă, ca întotdeauna.

O Pantelie apare la Orizont. Cornel Ungureanu din „Arcanele biografiei” a așteptat, decenii în șir, cartea lui Marcel Tolcea despre părintele Mihail Avramescu. Cartea a apărut, cu titlul: „Ultimul avangardist. Misterele lui Ionathan X Uranus, „serafim și boxer”. „Despre sufletul vinului” este dialogul lui Valeriu Stoica și Cristian Pătrășconiu despre cartea extraordinară a lui Răzvan Voncu: „O istorie literară a vinului în România”. Răzvan Voncu, autorul acestei cărți, a avut inspirația să facă o paralelă între ravagiile create de filoxeră în viile din Europa în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, inclusiv în viile din România, și ravagiile create de filoxera politică. Filoxera politică a venit ceva mai

târziu. La noi, ceva și mai târziu. Fostul ministru declară: „beau poezie și citesc vin în fiecare zi”. Când a inventat pensiile speciale, le-a încurcat!!! Ancheta revistei, realizată de același Cristian Pătrășconiu, are titlul provocator: „Vi s-a întâmplat să aruncați copilul odată cu apa din copaie?” În cea mai recentă piesă a colecției „Biografii romanțate”, „Maioreșcu. Confesiunile unui stoic”, Adrian Jicu își imaginează că Titu Maiorescu intră în confesional și-și trece viața prin sita remușcării. Cronică volumului este scrisă de Alexandru Oravițan: „Stoicul mărturisitor”. Cum arată „Dosarul de securitate al Hertei Müller”, de Valentin Glajar, îl consultă același Alexandru Oravițan în „Anatomia unui dosar”. Din „Aria abjecției”, executată de Valentin Constantin, reținem pasajele: În pamfletul din 1907, Caragiale constată că în România nu există partide politice în înțelesul european al cuvântului, adică partide bazate pe o tradiție, pe interese de clasă, pe programe, cu principii și idei. Ele cuprind doar clientelă. În parlament ajunge o intelectualitate diletantă și „plebea orașelor”. Membrii Parlamentului reprezentau „producția industriei politice”, se pare singura industrie dezvoltată și prosperă.

Jos pălăria, Coane lancu! Ești nemuritor și actual! Alexandru Maniu în „Orbirea” continuă analiza dedicată „Cărții negre a comunismului”, coordonator Stéphane Courtois. În toiul verii, cartea este un duș, nu știu dacă rece! Tur de orizont și Cronică mărunță încoronează un număr consistent.

O soră Pantelie mă dojenește: n-ai mai scris despre Observator Cultural. În revanșă, vom prezenta două numere (nr.1261 și 1262). Editorialul lui Matei

Martin din primul e sângeros: „Cultura-i sub cuțit”. De ce? Guvernanții au anunțat tăieri adânci și extirpări masive. Iar cultura și învățământul sunt în prima linie, ca soldați destoinici ai viitoarei creșteri. Vor fi sacrificate pe altarul prosperității viitoare. „România pierde în jur de o treime din TVA din cauza evaziunii, a administrației fiscale ineficiente și corupției sistemice. În loc să combată fraudele majore, să digitalizeze sistemul fiscal sau să eficientizeze ANAF-ul, Guvernul alege calea cea mai simplă: pune o taxă mai mare pe domenii care nu vor aduce statului mai mulți bani. Cum să reduci deficitul bugetar taxând volumele de poezie sau revistele?” (M.M.) Poate premierului îi place proza !? Presa culturală (și nu numai) din România a consemnat închiderea librăriei La Două Bufnițe ca pe un cutremur. Al doilea număr dezbate aceeași temă, închiderea unei librării independente exemplare. Iată niște titluri: „Pâinea, laptele și cartea. De ce nu înțelege statul cum e cu piața de carte” (Mircea Martin); „Elogiu librarului independent” (Matei Vișniec); „Cartea nu e un privilegiu. E o nevoie”(Corina Șuteu); „Trei întrebări”(Alexandra Riegler).

Una din surorile Sântilie salută apariția revistei Vâlcea literară, nr.2 (16), 2025. Lansarea s-a întâmplat într-un decor fabulos, la Muzeul Nicolae Bălcescu, monument istoric. O revistă încă tânără, dar de invidiat pentru numele adunate în pagini și articolele substanțiale. Își construiește, cu răbdare și perseverență, personalitatea. Citim, cu interes, editorialul (interviu) directorului Gheorghe Smeoreanu, un elogiu adus pasiunii și omeniei, în „Poveste pentru un Paterical actorilor”. Un „Reportaj din drumul fabulos spre metafora vâlceană”, publică un invitat la Festivalul internațional de poezie de la Râmnicu Vâlcea, cu genericul Râmnicul este metaforă- Nicolae Șapcă, membru al Societății Scriitorilor Români din Cernăuți. A fost o întâlnire de suflet și cu audiență. Camelia Radulian, o prietenă a revistei, ne surprinde cu proza „Noaptea celor singuri”. Și, pour la bonne bouche, din numeroasele grupaje de versuri alegem pe Nicolae Nistor, care ne urcă în „Trenul singurătății”: „Nu astăzi ai plecat, draga mea,/ era prea frig, între noi,/ prea multe cuvinte ascunse, în trăirile noastre...” Revista vă așteaptă să o citiți și să meditați, sine ira et studio.

O soră Pantelie ajunge și la Viața Românească (nr. 8-9), după cum vedeți un număr dublu. Nicolae Prelipceanu semnează editorialul Arta și mizele ei, un text mai amplu, nuanțat în analiză: „Ca atâtea alte cuvinte, nici angajarea nu e un cuvânt cu un singur sens, nu bate într-o singură direcție. Cuvânt fiind, angajarea se poate mișca și pentru și contra, de fiecare dată altfel. Unii dintre poeții angajați ai regimului comunist mai scăpau, deliberat, câte o poezie sau un ciclu, ca să folosesc o vorbă din epocă, în care demonstrau inversul a ceea ce cântau pe de altă parte, prin cenacluri sau spectacole. Puteai să duci cenzura de nas referindu-te la te miri ce crimă istorică, iar eventualul cititor avizat să înțeleagă că, de fapt, e vorba chiar de cea în curs. Marile schimbări din epoca pe care o trăim pot face ca înțelesurile cuvintelor să se schimbe esențial, fatal, așadar...” (Continuare în pag. 9)

C.C. POPIAN ȘI MIRACOLUL UNEI LANSĂRI

Cristian Ovidiu DINICĂ

În seara zilei de 8 august, Muzeul de Artă „Simian” din Râmnicu Vâlcea a devenit sanctuarul unei întâlniri memorabile între poezie, memorie și spirit. Lansarea volumului POEZII de C.C. Popian, sub egida Consiliului Județean Vâlcea, a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale și a Muzeului Județean de Istorie „Aurelian Sacerdoțeanu”, a fost mai mult decât un eveniment editorial- a fost o celebrare a unei personalități literare plurivalente, care merită redescoperită și înțeleasă în profunzime.

Volumul POEZII a fost editat de preotul Alexandru Stănculescu, sub egida editurii Cuget Românesc, acesta semnând și prefața lucrării- un text de orientare spirituală și culturală care deschide drumul către înțelegerea unei creații neconvenționale. Organizarea volumului a fost realizată de preotul Cătălin Dragu Popian, care a ales o structură cronologică, oferind cititorului o călătorie coerentă prin etapele de creație ale autorului. Această abordare nu doar că respectă evoluția lirică a lui C.C. Popian, ci o pune în valoare, dezvăluind transformările stilistice și tematico-spirituale ale unei vieți dedicate cuvântului.

Scriitorul Bogdan Florian Popian, nepot al autorului, a

fost moderatorul întâlnirii. Relatările sale despre bunicul său au condimentat seara culturală cu întâmplări reale, pline de farmec și autenticitate. Prin evocările sale, publicul a fost invitat nu doar să citească poeziile, ci să le simtă ca parte dintr-o viață trăită cu demnitate, umor și profunzime.

C.C. Popian, cunoscut mai ales ca dramaturg, se dezvăluie în acest volum ca poet al semnificației, nu al formei. Prof. dr. Gheorghe Deaconu a subliniat cu finețe că poezia sa nu se supune canoanelor literare, ci se naște dintr-o „foame de comunicare viabilă și puternică”. Este o poezie care nu caută perfecțiunea estetică, ci adevărul interior, vibrația sufletului care dorește să fie auzit. În acest sens, Popian nu scrie versuri doar de dragul poeziei, ci transmite stări, idei, viziuni. El nu se conformează, ci provoacă.

Criticul a făcut o distincție clară între creația originală și traducerile incluse în volum, pledând pentru o selecție critică și estetică într-o viitoare ediție. A interpretat cu emoție poemul „Treceți batalioane române Carpații”, care a încălzit sufletele audienței și a revelat latura autentică a patriotismului autorului.

Prof. Nelu Barbu l-a numit pe autor „un Pico della Mirandola de Vâlcea”, o formulare care nu flatează, ci revelează. Popian este un om al sintezei, al tradiției și al prospețimii, un creator care respectă rădăcinile dar le înnoiește cu propria sevă. Poezia sa are un mesaj semănătorist, dar nu în sensul ideologic, ci în acela al semănării de sensuri, de valori, de conștiință. Este o poezie care cultivă, care înalță, care educă.

Prof. dr. Ioan St. Lazăr a remarcat transpunerea cu veridicitate a momentelor istorice în poezie și intertextualitatea textelor, afirmând că

„la autor totul este viață”. Poezia lui Popian nu este o simplă înșiruire de versuri, ci o formă de a salva memoria colectivă, de a transforma istoria în emoție și emoția în conștiință.

Evenimentul a fost înnobilat de momente artistice care au transformat lansarea într-un ritual cultural. Recitățile sensibile ale lui Gabriel Popescu și Anca Olteanu, interpretarea melodiei Barbu Lăutaru de către Ion Lupu, și catrenele personalizate oferite de scriitorul Mihai Lungescu — invitat special din Târgu Jiu — au creat o atmosferă de comuniune, de sărbătoare a spiritului. Fiecare căren a fost compus special pentru cei șapte lectori implicați în prezentare, realizând câte un portret liric distinct, plin de umor și finețe, pentru fiecare participant la edificarea serii culturale.

Preotul Cătălin Dragu Popian, organizatorul volumului, a vorbit cu emoție despre bunicul său, autorul cărții, mărturisind o dragoste care transcende generațiile. „Acest om era uriaș, îți dăruia sufletul”, a spus poetul Nicolae Nistor, pledând pentru cunoașterea integrală a operei lui Popian. Volumul POEZII nu este doar o carte, ci o ofrandă, un corpus poetic care cere să fie cunoscut în totalitatea sa, fără omisiuni, fără rezerve.

Lansarea volumului POEZII de C.C. Popian a fost o pledoarie pentru autenticitate, pentru curajul de a fi diferit, pentru valoarea profundă a comunicării prin artă. Într-o lume grăbită, acest eveniment a fost o oprire necesară, un timp dedicat sufletului, o reamintire că poezia nu este doar literatură, ci destin. Iar destinul lui C.C. Popian, așa cum se conturează în acest volum, este acela de a fi un semănător de sensuri, un păstrător de memorie și un învățător al spiritului.

Foto: Ov Cr DINICĂ

MIOARA
OHÎ
DRUM

EU de-o parte
a timpului
TU de alta
cărările noastre
nu se întâlnesc
când înfrânți
de viață
ne oprim
sufletele
se țin în brațe
o clipă
cu ochi plini de cer
și stele mister
TU să fii
nelipsit
EU să fiu
Infinit...

MARIA
fata luminilor

În fiecare zori
sub cer de cristal
pictată în șoapte
de noapte
Maria trezește
un vis
un ideal...
Zâmbetul blând
înflorește mâine
peste ucisul ieri
adie vânt
aduce lumină
împarte cuvânt
sau cheamă furtună
este femeia
ce dansează ușor
aduce parfum amețitor

petale de flori
împletește cu dor
Maria
fata luminilor...

CHEMAREA VIEȚII

În liniștea nopții
mă-nvăluie un gând
între stele și vise
caut împlinirea
pe pământ
în cartea vieții
vreau să trăiesc
omenesc
în paginile
ce le-am întors
lecții în furca de tors
în zori de zi
cu gândul liniștit
se risipesc furtunile
din noi amândoi
un vânt ușor
îmbrățișează tăcut
sufletul mut
privind spre cerul clar
în asfințit
ascult suspinul blând
al dimineții
la chemarea vieții...

TIMPUL TACE

Lacrima
lacrimilor tale
sufletul meu
noua cale
suferința mea
nu strigă
scrie
ascunde
rămâne nespusă
știută prea târziu
prea puțin
sufletul tău

m-a așteptat în timp
far ascuns
în ceața vieții
n-a sosit de vreme
nici târziu
inima mea e obosită
să caute
încă vie
să te recunoască
te-am purtat totdeauna
cu mine
îți simt sufletul risipit
pedepsit cu chin
Îl respir
mă respiri
sufletul meu
etern curcubeu
a așteptat mereu
Timpul tace...
îi place
să se joace...

TRĂIRE
ADÂNCĂ

Din țipătul tăcerii
un vis se desprinde
se leagănă ușor
ca o dimineată
ce vinde
speranțe tuturor
viața pulsează
cu fiecă bătaie
îmi scrie povestea
cu dor și vâpaie
renunțarea un pas
spre lumina ce vine
sufletul eliberat
de frici și suspine
orice zâmbet
trăire adâncă
schimbare blândă
ca macul în luncă
înot în întrebări
mirări și vindecări.

ÎNTREGIRE

Să fii întreagă
am nevoie să-mi fii răbdare
să-mi mângâi sufletul de furtuni
să-mi fii glasul ce-mi șoptește
“nu ești singură”
să-mi fii curaj și
să-mi fii sprijin
fără judecată
să-mi fii înfruntare
de nopți cu frici și temeri laolaltă
să fii iubire
am nevoie să-mi fii înțelegere
dincolo de uitare
dincolo de mirare
să-mi fii durere și bucurie
să strivești tăceri o mie
să-mi fii prezență pentru fericire
doare blând
suflet
în plutare
ca să fii EU
să fii ochii care văd lumina din mine
vocea care șoptește
„totul va fi bine”...

FRUNZE DE IUBIRE

Și vine toamna blând
frunzele se aștern cu dor
pe pământ
lumina caldă
a sufletului meu
se împletește cu amintiri
în zile de taină
mereu
durerea timpului
tăcută și dreaptă
îmi șoptește povești
ce așteaptă
fiecare frunză
o lacrimă ascunsă și rece
leagă dorul ce inimi petrece
amurgul cu soarele stins

umbra- mi dansează
pe cărări ce-au nins
copacii cu ochi ce s-au stins
toamna ce- n zare se ivește
cu dor privește timpul
ce poartă
povara de spor
iar eu trăiesc
cu frunze de iubire
ce hrănesc...

PAS FĂCUT
PAS REȚINUT

De câte ori
te-am strâns în brațe
te-am întâlnit
ca pe-o amintire
nu mai sunt dorința
care te-a aprins
te tulbură devenirea
sclipirea
mi-ai dezbrăcat liniștea
nu mă atingi cu ochii
mă guști cu gândul
noi nu ne-am îndrăgostit
de fețe tăcute
ci de felul cum simțim
respirația
fără să ne atingem
purtăm amândoi
o întrebare în noi
„ce ar fi dacă? ”
„ce ar fi oare?”
privirile au rămas
agățate înghițite
în neuitare
în toată tăcerea
lumină
adevărul nu țipă
nu cere n-are vină
stă într-o respirație
nu pier
sărut frugal pe tâmplă
gustul tău pe buzele mele

vis viu în brațele tale
nicio dorință nu moare
nou început
pas făcut
pas reținut...

POVESTE
PE SUFLET

Privirile tale ard
ca o amintire vie
visul se joacă
în inimă pustie
dispare odată
cu dimineata
dragostea nu are
vârstă și greutate
are dreptate
m-ai sărutat pe suflet
să fii tăcere
ți-ai odihnit privirile
pe mine
mângâiere
în privirile tale
mă odihnesc altfel
nu e sărutul
e cine ți-l dă
nu e mesajul
e cine-l trimite
e greu să trăiești
cu dorul de ceva
ce n-a început niciodată
unde
m-am ascuns în umbra
zâmbetului tău
mă arde chemarea
ce nu poate fi oprită
în visul treaz al clipei
ispită
- dă-mi mâna
te duc într-un loc frumos
- unde?
- în inima mea
ți-am scris o poveste pe suflet
pleacă cu prima stea...

13 ANI DE LA DESPĂRȚIRE DE MAESTRUL PETRE PETRIA

GÂNDURI DE DESPĂRȚIRE

Rămas-a-n sufletele noastre
Acel care maestru a fost.
Noiembrie e plumburiu
Și azi ne pare fără rost.

S-a înveșnicit printre cuvinte
Un om ce slova a iubit.
Curând plecat la cele sfinte
În inimă ni s-a sădit.

Trudea cu cinste nopți și zile
Până ce cartea isprăvea.
Lupta cu mârșăvia vremii
Și-ntotdeauna biruia.

Azi noi depunem în tăcere
La piedestalul său o floare.
Rugăm pe Domnul să-l primească
În ceata dreptilor cea mare.

Plângădu- i cruda despărțire,
Printre suspine ne rugăm,
Să - i fie veșnică odihna.
Maestre în inimi te păstrăm!

Familiei îndurerate îi suntem
În necaz în necaz alături
În ceasul greu al despărțirii,
De un părinte și soț drag.

Rugăm pe Domnul să-ntărească
Pe toți acei care –au iubit
Un om de-o bunătate rară
Care acum ne-a părăsit.

Nicând în suflete nu moare
Ce a clădit iubirea-n taină.
Prietenia-i lucru sfânt.
Iar omenia-i floare rară

Să ne-ntâlnim în veșnicie
Cu dânsul în Raiul lui Hristos
Acolo unde bucuria
Ne va cuprinde lin pe toți .

Constantin GEANTĂ

Aplecat dintre noi, trecând la Domnul, un mare prieten și om de cultură. Născut pe 22 februarie 1934 la Titești, domnul Petre Petria, a încetat din viață după o lungă suferință și a fost condus pe ultimul drum luni, 11 noiembrie 2013, de către toți cei ce l-au iubit și apreciat. Renumitul om de cultură se odihnește la Cimitirul Sfântul Ion din Râmnicu Vâlcea. De acest om deosebit mă leagă multe amintiri. Îmi este foarte greu să vorbesc despre domnul Petre Petria la timpul trecut. Sunt însă convins că prin scrisul său va rămâne în patrimoniul de aur a culturii vâlcene și naționale. L-am cunoscut în 2004 la o lansare de carte a domnului Onescu la Sălătrucel. Peste ani ne-am întâlnit la lansarea mea de carte din 9 mai 2009. După aceea ne-am apropiat mult. Îl veneram ca pe un maestru. A fost un mare prieten și un om deosebit. Am fost invitat la lansarea memorabilei sale cărți „Vâlcea ieri și azi în imagini comentate-călăuză turistică” care a avut loc miercuri 15 septembrie 2010 în Sala de Conferințe a Bibliotecii „Antim Ivireanul”. Atunci m-am simțit onorat și emoționat când eu, un necunoscut, am avut onoarea să spun câteva cuvinte despre cartea domnului Petre Petria. Dintre cei care au luat cuvântul erau personalități precum ÎPS Arhiepiscop Gherasim Cristea, doctor inginer Mihai Sporiș, pro-fesor doctor Ion Soare și mulți alții. Redau mai jos câteva aprecieri pe care le-am făcut asupra acestei lucrări.

La „Editura CONPHYS”, din Rm. Vâlcea, în 2010 a apărut monumentala lucrare a domnului Petre Petria „Vâlcea ieri și azi în imagini comentate – Călăuză Turistică”. După cum remarca domnul Doru Căpătaru în prefața „Vâlcea de ieri, Vâlcea de azi, pentru cei de mâine”: „Obișnuind-ne cu lucrări enciclopedice de anvergură, elaborate cu meticulozitate și probitatea științifică dobândită pe parcursul celor peste cinci decenii în care a slujit cărții, distinsul om de litere Petre Petria ne oferă de data aceasta, nu ca o repetare ci ca o completare a universul enciclopedic vâlcean, o incursiune sentimentală în Vâlcea, prin care ne poartă într-un spațiu cu valențe afrodisiatice, de leac pentru suflet.” (p.3)

Ineditul cărții de față, comparativ cu ceea ce ne-a oferit prin lucrările ante-rioare domnul Petre Petria, constă în faptul că se pune la dispoziția cititorului, pe lângă pictura cuvântului, în principal imaginea, ca principal factor de completare a lecturii. În „Argument” autorul arăta că lucrarea de față: „*dă posibilitatea trecătorului prin vreme să colinde imaginar prin locurile minunate pe care la are ținutul Vâlcii, (...)*.”(p.5)

Cartea se adresează deopotrivă cititorului obișnuit, omului de cultură, cât și celui care are un spirit estetic dezvoltat. Astfel, periplul spiritual (istorico-geografic) pornește din municipiul Râmnicu-Vâlcea. Asupra Călimăneștiului definit de marele istoric Nicolae Iorga „Sinaia Vâlcii”, autorul se oprește în mod deosebit (pag. 115-125), informația scrisă îmbinându-se în mod armonios cu ilustratele. Printre altele autorul remarcă: « Peste tot locul, istoria se regăsește în leagănul timpului și pentru această așezare. Sălașul dacic de la Cozia Veche, Castrul roman „Arutela”, marea „Larvă” a Coziei, mănăstirile Turnu și Stănișoara, Ostrovul, sunt fiecare alături de multe altele, măiestre edificii ce dăinuie ca o minune a trudei omului în veacuri, peste mormintele unde își dorm somnul veșnic Mircea cel Bătrân și maica Teofana, mama lui Mihai Viteazul. Așezare veche ce își are întâia atestare documentară la 1388, când numele i-a fost așezat pe hrisoavele cancelariei lui Mircea voievod, Călimăneștii au devenit de la începutul secolului al XX-lea stațiune balneară. Cronica istoriei acestui loc are prea multe file pentru a fi redată în acest spațiu. Ea se încheagă pentru fiecare moment mai important al istoriei noastre naționale cu litere de chinovar. (...) »

Căciulata, Mănăstirea Cozia, Mănăstirea Turnu, Mănăstirea Stănișoara, Castrul Roman, Valea Oltului, Valea Lotrului, Schitul Văraticea, Cimitirul eroilor din Primul Război Mondial, Schitul Cornet, Turnul lui Doancă, depresiunea Țării Loviștei – cu Titești, Perișani, Boișoara, Căinenii, Racovița ș.a. apar în paginile acestei monumentale lucrări (...).

Am avut onoarea să colaborez la revista „Memoria slovelor” numerele

DIN REVISTE LUATE... ȘI-N REVISTĂ DATE...

(Urmare din pag. 7)

Sub genericul Viața literaturii, Ion Bogdan Lefter își continuă admirabilul său demers critic (serialul a ajuns la secvența a IX-a), în care răspunde la întrebarea „Ce fel de critic literar a fost Nicolae Manolescu?” Liviu Bordaș sub titlul „Prolog la un Post -Scriptum”, prezintă un text inedit de Mircea Eliade. Victor Ivanovici scrie despre Max Blecher „marele bolnav al literelor românești”, iar Vianu Mureșan e autorul studiului „Conceptul de armonie în viziunea estetică a lui Macedonski”. Reevaluările lui Aurel Codoban se îndreaptă spre opera lui Lucian Blaga, scriind despre „Marele Anonim și transcendența slăbită”, autorul se întreabă dacă Blaga a fost un gânditor gnostic.

Un grupaj extins de poeme publică Ion Tudor Iovian, iar Liviu Cangeapol e prezent cu un fragment de proză, iar Horia Al. Căbuți ne propune un fragment de eseu. În cadrul rubricii „Dosar”, Volceanov ne predă „învățăturile lui Ștefan Stoescu unul din urmașii săi”. Răzvan Voncu îl celebrează pe Mircea Martin, în textul „Despre modele în critica de azi”. Alte rubrici: „Lumea teatrului” de Alexa Visarion, „Mens” de Hanna Bota, „Psiho” de Ioana Scoruș, „Puncte-le de vedere” ale lui Liviu Capșa, un „Remember”- Gheorghe Pituț. Bogat este capitolul de cronici. Citim cronici literare de Mircea V. Ciobanu, Gheorghe Grigurcu, Ion Pop și Tudorel Urian, cronică ideilor de Christian Crăciun, cronică traducerilor de Rodica Grigore, lecturi fidele de Ovidiu Pecican și Dan Ionescu. De citit, nu glumă!

Ultima soră Pantelie la România literară, nr.27-28, citește editorialul lui Gabriel Chifu și deconspiră dezbateră din revistă. Până la dezbateri, Mihai Zamfir se întoarce la cărți și scrie

„latino-americanul universal”, omagiu dedicat marelui scriitor și laureat al Premiului Nobel - Mario Vargas Llosa. Citându-l pe Harold Bloom din „Anxietatea influenței” dar și din al său „canon”, Spiridon Vasile distinge în exegeza operei eminesciene o orientare de dreapta (conservatoare) ; ei reinterpretează opera eminesciană în cheie naționalistă (dar ce este rău a vrea o Românie de la Nistru până la Tisa?! , n.m.) și o alta de stânga (progresistă), ce deviază (ca toate mișcările de stânga), în cancel culture sau woke-ism. Toate acestea în „Sentimente și resentimente”. Noi avem sentimente și lăsăm altora resentimentele. Excelent studiu scrie Gheorghe Glodeanu: „A.E.Baconsky și poetica fantasticului”. În proza sa, A.E.Baconsky nu este preocupat de relatarea unor întâmplări extraordinare. Derutându-și în mod deliberat cititorul, prozatorul recurge la un permanent joc al măștilor. În ciuda trecerii timpului, prozele lui A.E.Bsconsky nu au pierdut nimic din farmecul lor epic, dezvăluindu-le cititorilor un univers complex și insolit. Cartea lui Robert D.Kaplan: „Gândirea tragică. Frică, destin, povara puterii” este comentată de Angelo Mitchievici. Ea reprezintă o sinteză a experienței sale de analist geopolitic trecută prin filtrul unei lecturi aprofundate a tragediei grecești și a teatrului shakespearian. Un eseu dens, pe patru pagini, al lui Mihnea Măruță, intitulat „Ne-memoria” și subintitulat „Conectarea permanentă și dubla ispită a imortalizării din rețea” nu prea ne-a ispitit. Și fiindcă suntem în plin sezon estival revista întreabă peste 50 de scriitori români: „Ce spațiu/ țară/ oraș, dintre cele vizitate de dvs. în lumea largă, vi se pare cel mai straniu, cel mai îndepărtat de modul dvs. propriu de locuire? Deși scriitorii se ocupă cu ficțiunea, ei vorbesc, aici, despre realități cu care s-au intersectat și care i-au marcat. Și o spun apăsător și argumentat. Luați aminte! Dar călătorului îi stă bine cu drumul, iar mie călătoria prin reviste.

ÎN CURÂNT VA APARE CARTEA „ZIARIȘTII CARE AU TRANSFORMAT CLIPA ÎN VEȘNICIA ARTEI” DE AL. FLORIN ȚENE

LSR-UZPR

Liga Scriitorilor Români anunță cu bucurie apariția celei mai recente lucrări semnate de reputatul scriitor, critic literar și jurnalist Al. Florin Țene – volumul „Ziariștii care au transformat clipa în veșnicia artei”, o veritabilă istorie a presei românești realizată prin evocarea vieții și operei unor personalități marcante ale gazetăriei noastre.

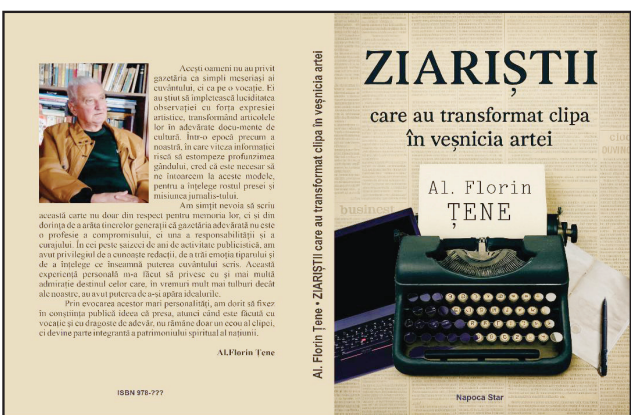
Cartea se distinge prin bogăția documentară și prin portretele detaliate ale numeroșilor ziariști care, de-a lungul timpului, au transformat actul jurnalistic într-o expresie a culturii și a conștiinței naționale. Printre aceștia se numără: **Ion Heliade Rădulescu, Mihai Eminescu, Felix Aderca, Constantin Rădulescu-Motru, Nichifor Crainic, Iosif Vulcan, Constantin Graur, Pamfil Șeicaru, Tudor Arghezi, Mihai Sadoveanu, Geo Bogza, Octavian Paler, Ilie Serediuc, Constantin Virgil Gheorghiu, Petre Țuțea, Garabet Ibrăileanu, Stelian Popescu, Ion Rațiu, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Nicolae Penescu, Paul Goma, Grigore Nadeș, Mircea Eliade, Horia Stamatu, George**

Cioroianu, Emil Cioran, Sorin Stancu, Al. Georgescu-Vâlcea, Nicolae Popescu-Rebus, Doru Dinu Glăvan, Emil Istocescu, Roxana Istudor, Teodora Marin, Dumitru Constantin, Petre Cichirdan, Ioan Barbu, Cezar Petrescu, Ion Clopoșel, Ion Agârbiceanu, Gib Mihăescu, Anghel Dumbrăveanu, Ion Popescu Brădiceni, Theodor Damian, Dumitru Velea, Iulian Patca, Ionuț Țene, Radu Vida, Nicolae Băciuț, Dumitru V. Marin, Ionel Marin, Andrei Ciurunga, Țene Florinel Vali, Mircea Pospai și mulți alții.

Volumul include biografii, bibliografii, contexte istorice și o analiză a rolului pe care acești oameni de presă l-au avut în modelarea opiniei publice, apărarea libertății și cultivarea valo-rilor naționale. Autorul subliniază că „presa, atunci când este făcută cu vocație și cu dragoste de adevăr, nu rămâne doar un ecou al clipei, ci devine parte integrantă a patrimoniului spiritual al națiunii.”

Cartea este deschisă de un „Cuvânt înainte” semnat de însuși Al. Florin Țene, în care acesta reflectează asupra misiunii jurnalistului și asupra curajului celor care, în vremuri de cenzură, dictatură sau exil, au rămas fideli adevărului.

„Ziariștii care au transformat clipa în veșnicia artei” este

nu doar o lucrare de istorie a presei, ci și un omagiu adus celor care au demonstrat că gazetăria poate fi o formă de artă, de rezistență morală și de cultură.

Această apariție editorială se adresează atât specialiștilor în istoria presei și literaturii române, cât și cititorilor pasionați de biografii, istorie culturală și mărturii despre forța cuvântului scris.

LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE, VIAȚĂ LUNGĂ SĂ LE DUCEȚI MAI DEPARTE

Gheorghe STANCIU-OPĂTEȘTI

Cu aproape o lună în urmă la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea au fost aniversate, după un program realizat de „Intol Press”, publicațiile, acțiunile și realizările maestrului Petre Cichirdan în fapt inginer, scriitor, poet, editor, dar și meloman violoncelist, și nu numai, pictor, sculptor, chiar și inventator. Din păcate am lipsit, dar mă alătur și eu prietenilor, colaboratorilor și invitațiilor la evenimernț. Cu modestie, susțin și eu aprecierea lui Lucian Marin privind sinceritatea și entuziasmul maestrului în tot ce a făcut, diplomația și contribuția la „fenomenul” cultural local, județean și național. A cântat, a pictat, a sculptat, o complexă operă în atâtea domenii. Publicațiile sale (fără reclame și ajutor material/financiar) sunt o „constelație” de artă, cultură și educație, profesioniste în toate domeniile, informatizate și asistate pe calculator, în presa scrisă și on line. Cultura vâlceană, Forumul și celelalte sunt de un profesionalism greu de comparat cu altele, în ziua de azi. Te întrebi, cum și când a mai avut timp să digitalizeze semaforizarea națională rutieră? Ștefan Stăiculescu l-a denumit un „Pamfil Șeicaru”, așa l-am cunoscut, de fapt, și eu responsabil, dârz, intolerant, dar și „scormonitor” de talente pe care să le promoveze, săritor și binevoitor la întra-

Intol Rm Vâlcea, 1996, a aplicat în lucrările de semaforizare ale Petroșaniului, tehnologia de subtraversare cu cabluri a străzilor fără întreruperea circulației!

Centru Bucovinean de Artă Cernăuți, „Omul anului 2017”! E greu de înțeles de ce Municipiul Râmnicu Vâlcea nu l-a declarat „Cetățean de onoare”!

Dragă maestre, din inima mea modestă vă urez „la mulți ani”, viață lungă, putere de muncă să duceți mai departe viziunile dumneavoastră realizări! „Respect maxim”!

jutorarea acestora. Eu nu am reușit să număr publicațiile înființate, le știu pe cele pe care le mai poate duce astăzi, prin efort intelectual și financiar propriu, ajutat doar de familie. Enumăr doar Povestea Vorbei, Cultura Ars Mundi, Cultura vâlceană și Forumul vâlcean, toate patru de o mare calitate lingvistică, culturală, educativă și socială în care publică cele mai de seamă personalități de litere rămnicene, vâlcene. În Cultura vâlceană din iulie 2025, pag. 8 sunt enumerate toate „izbânzile” maestrului Cichirdan, printre care: 20 de ani de presă on line, 30 de ani de la înființarea Editurii Intol Press, 30 de ani de la inventarea becului cu leduri și semaforizării mobile, 35 de ani de la debutul în presă cu articolul „Sculptura și Calculatorul, 40 de ani de la primirea premiului pentru „Sculptura cibernetică”, 57 de ani de la apariția volumului de poezii „Transfigurări”, 19 ani Povestea Vorbei, 18 ani Forumul Vâlcean, 17 ani Cultura Vâlceană și 17 ani revista Seniorii. Acum 8 ani a fost declarat, de către

15 august 2025

TABLETA INGINERULUI PROGRAMATOR FOȘTII DEȚINUȚI POLITICI-MONUMENTUL AFDPR VÂLCEA

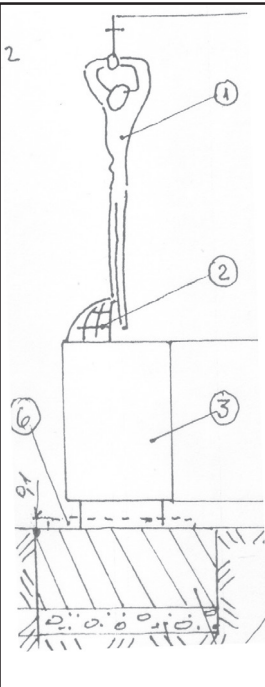
Leontina RUS

Valorosul om de cultură Valentin Smedescu de la BJ Vâlcea dă pe facebook o listă cu eroii politici care au fost închiși la pușcăria din Ocnele Mari... nume grele!: Nicolae Manoilescu, Petre Țuțea, Vasile Militaru... Îl nominalizează și pe soțul meu ca autor al monumentului AFDPR Vâlcea montat de primarul Petre lordache la Ocnița lângă locul unde s-a aflat această ajunsă celebră pușcărie care s-a prăbușit în ocna de sare acum, nu mai puțin, un celebru lac!...care ar avea, îmi spunea tot el care știa locul, peste 100 m adâncime! Textul dlui Smedescu, care cuprinde lista, este foarte valoros și amplu. L-am citit amândoi și iată ce a adăugat Petre la mesajul lui Valentin Smedescu...„l-am solicitat primarului lordache să scriem numele tuturor eroilor în relief pe cele patru fețe ale soclului. Era un monument unic în lume. Un soclu aerisit de numele eroilor. De asemenea soclul este acoperit cam o treime din inaltimea sa de pietrele adu-

Monumentul AFDPR VALCEA: 4.5m, bronz 400 kg, marmură roșie- 4tone

Ștefan Stăiculescu, Gheorghe Cărbunescu, Petre lordache, Petre Cichirdan și Costea Marinoiu... foto Longin Popescu, 2010

Schița monumentului în proiectul de avizare, 2004

nate în jur... 4 tone de marmură nu poate fi luată de vânt! El trebuia să stea pe două trepte de beton, ultima fiind mai mică în arie ca aria secțiunii soclului... Numai că lordache a fost suspendat de la primărie și monumentul stă îngropat și are numele eroilor pictate ...Oricum, bine că nu se află în lacul de alături, nu credeam că va rezista 15 ani. Acum, în 2025, li s-a spus celor de la Ocne, că regula stabilită de lordache, aceea de a vopsi cu bronz partea superioară, TOSCHRIS, în fiecare an trebuie să fie menținută pentru a fi mereu curat! Costul vopselei de bronz este nesemnificativ. Mai trebuie să știe lumea că mutarea și montarea acestui monument de la Râmnicu Vâlcea, salcia pletoasă dintre Biserica Toți Sfinții și Muzeul de Istorie, la Ocnița s-a făcut prin efortul și talentul propriu al primarului lordache. Să ne trăiești mulți ani Petrică lordache!”

INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

Inteligența artificială nu poate exista fără inteligența umană.

KIS Peter
(08 08 2025)

„CARTEA VLAHILOR” DIN SILEZIA – PREOCUPĂRI STRĂVECHI DE ALCHIMIE LA VALAHII DIN MUNȚII KRKONOŠE (GIGANȚILOR)

Ionuț ȚENE

Istoria românilor din Moravia valahă este surprinzătoare. În arealul montan al Sileziei, între Cehia și Polonia a trăit o străveche populație valahă, care în evul mediu, pe lângă păstorit, prelucrarea lemnului sau agricultura montană s-a ocupat și cu alchimia. „Cartea Vlahilor” este un manuscris extrem de important, recent descoperit, în anul 2021, care oferă o perspectivă valoroasă asupra istoriei, alchimiei și eventual a practicilor mineritului/prospecțiunilor din Munții Krkonoše în secolul al XV-lea. În acești munți, valahii s-au ocupat pe lângă tradiționalul păstorit și cu mineritul sau prelucrarea metalelor în evul mediu. Munții Karkonosze în limba poloneză sau în limba cehă Munții Krkonoše sunt munții cei mai înalți din grupa Munților Sudetți, fiind situați la granița dintre Cehia și Polonia. Vârful cel mai înalt este Schneekoppe (în cehă Sněžka sau în poloneză Śnieżka) și are altitudinea de 1602 m. Caracteristic munților este clima subalpină din regiune, cu lacuri glaciare. În acești munți aproape de localitatea Špindlerův Mlýn, la altitudinea de 1400 m, își are izvorul râul Elba. Munții aparțin din anul 1959, respectiv 1963 de parcuri naționale din Polonia și Cehia. Lanțul muntos este numit interesant ca Munții Giganților. Suprafața Munților Giganților este de 631 de kilometri pătrați (244 de mile pătrate), 454 de kilometri pătrați (175 de mile pătrate) în Republica Cehă și 177 de kilometri pătrați (68 de mile pătrate) în Polonia. Munții Giganților au câteva caracteristici ale munților înalți, cum ar fi circuri glaciare, forme de relief periglaciare mici și o altitudine semnificativ deasupra liniei pădurilor. Se numeau Munții Înzăpeziți în cronicile medievale. În anul 1380, istoricul ceh Pribík Pulkava a numit munții Sněžné hory, adică Munții Înzăpeziți. (vezi „Parcul Național Karkonoski”, Parcuri Naționale, Universitatea Adam Mickiewicz. 2008. Arhivat din original la 14 iunie 2013.). Istoricul român Nicolae Densușianu considera că teritoriul României ar fi fost locul de baștină al uriașilor, dar iată că, în Silezia ceho-poloneză locuită de valahi, tradiția giganților a devenit toponim montan. Munții Krkonoše se numeau în perioada medievală Munții Giganților. Legătura cu păstori valahi, care au dus tradiția antică și pre-medievală în Silezia, poate fi un răspuns științific la această similaritate toponimică. Conform legendelor românești și istoricilor români, uriașii ar fi trăit în primele timpuri ale antropogenezei și au locuit pământul înaintea oamenilor obișnuiți. Giganții (în unele locuri în sens popular jidovii) aveau dimensiuni impresionante. Ei aveau ochii extrem de mari și un trup masiv. Când se deplasau călcau din deal în deal. Legendele despre uriași abundă în teritoriul românesc, ele extinzându-se pe întreg spațiul carpato-daubiano-pontic. Cele mai importante referințe despre existența giganților întâlnim în cartea „Dacia preistorică” al lui Nicolae Densușianu. Potrivit acestuia, locul de baștină al uriașilor ar fi fost teritoriul României de azi, iar într-un loc identificat de istoric în zona munților Cerna – Godeanu ar fi avut loc o luptă cu zeii. Legenda giganților a fost dusă de ciobanii păstori pe lanțul carpatin. Manuscrisul „Cartea Vlahilor”, descoperită recent la Biblioteca de Stat din Berlin, schimbă perspectiva privind istoria cunoscută a Munților Giganților, care redevin astfel loc de legendă valahă în Silezia. Inițial, cele mai vechi informații scrise despre activitatea umană în regiunea montană datează de la mijlocul secolului al XVI-lea, dar datorită descoperirii cărții, acestea au fost deplasate cu o sută de ani mai devreme. În secolul al XV-lea, oamenii din Italia călătoreau în Munții Giganților pentru descoperirea de metale prețioase. Asociația din localitatea cehă Trutnov a reușit să obțină un exemplar al cărții din Germania, astfel încât istoricii să o poată studia și o publica.

Descoperirea „Cărții Vlahilor” la Berlin a provocat senzație în presa locală și în rândul istoricilor din Munții Krkonoše. „Aceasta este o descoperire fundamentală, am fost complet încântat de ea”, declara în 2021 Pavel Zahradník, arhivistul Arhivelor Districtului de Stat din Trutnov. Cândva în prima jumătate a secolului al XV-lea, a fost creat un manuscris considerat opera maestrului Antonio Vale (Walle) din Florența, care conținea o listă de localități și o descriere a căilor care duc către acestea. Localitățile menționate sunt pline de minereuri prețioase și pietre rare. Acest manuscris rar a fost păstrat la Biblioteca de Stat din Wrocław înainte de al Doilea Război Mondial. Cu toate acestea, după război, s-a pierdut și a fost practic considerat dispărut până în mai 2020, când istoricii din Trutnov au descoperit o referință despre manuscris. Nu multe surse legate de istoria profundă a zonei au supraviețuit până astăzi. Acestea au fost distruse în timpul evenimentelor turbulente ale secolului al XVII-lea, în special în epoca de după bătălia de la Muntele Alb. Marea majoritate a literaturii, considerată eretică de către biserică, a fost apoi lichidată. Oamenii au început să colonizeze Munții Krkonoše în secolul al XVI-lea, conform istoricilor cehi, venind în principal din teritorii austriece (Transilvania?) în scopul producției de cherestea. „Cartea Vlahilor dovedește că, chiar și înainte de asta, a existat o oarecare activitate în munți legată de căutarea de metale și minerale prețioase”, conform istoricului local Pavel Zahradník. Pe lângă o descriere a Munților Krkonoše, „Cartea Vlahilor” conține și texte alchimice codificate și nedescifrate până în prezent. Manuscrisului este scris între 1430 și 1470, în opinia istoricilor Pavel Zahradník și Otto Štemberka. O parte din carte este scrisă în germană, o altă parte în latină. Cercetătorii s-au concentrat pe partea germană. S-a realizat traducerea primei părți a manuscrisului din limba germană. Celelalte părți scrise în latină au rămas un mister pentru cercetători. Cartea conține texte alchimice și magice indescifrabile. Istoricii cehi consideră că această carte a fost probabil scrisă de umanistul Antonio Vale (care ar fi trăit între anii 1395 – 1455 la Florența), deoarece acesta s-a identificat drept autor la începutul textului. Acesta a fost o figură istorică reală și a fost locuitor al Bratislavei medievale – Pozsony/Presseburg. Printre altele, îi sunt atribuite o serie de texte alchimice, pe care manuscrisul le conține. Datorită manuscrisului, de exemplu, se poate urmări originea multor denumiri topografice și a hărților de epocă ale zonei unde locuiau valahii. Se pot vizita unele locuri și astăzi cu sute de ani mai târziu de când a fost scris manuscrisul, iar hărțile sunt foarte concise. În carte, Antonio Vale își trasează propria călătorie, care a început în Jelenia Góra și s-a încheiat în ceea ce este acum Szklarska Poręba, din Polonia. Există mai multe repere și marcaje de teren de-a lungul traseului conform textului cărții, aceste trasee pot fi traversate și astăzi. Unele dintre marcajele italiene au supraviețuit până în zilele noastre, în opinia lui Otto Šternberk, președintele asociației Trutnov – Orașul Dragonilor. Manuscrisul mai conține o listă de locații și o descriere a rutelor care duceau la zăcămintele de metale și pietre prețioase din munții de graniță. Alte secțiuni ale voluminosului manuscris sunt dedicate tematic alchimiei, magiei și astrologiei. Deși mulți au considerat-o o știință ocultă, alchimia medievală a pus bazele dezvoltării chimiei moderne, iar anumite tehnici, precum distilarea și cristalizarea, au fost descoperite prin aceste practici. În esență, alchimia medievală a reprezentat o combinație între căutarea iluminării spirituale și avansul tehnologic, reflectând dorința umană de a descoperi adevărul ascuns al materiei și al existenței. Valahii s-au folosit la fel ca italienii Renașterii de prelucrarea metalelor și de căutarea mineralelor rare și ca o formă de iluminare spirituală, astfel nu ser poate explica interesul umaniștilor italieni față de acest ținut locuit de românii păstori.

BUJORUL, LA ZILELE HORTICULTURII BUCUREȘTENE

Tanța TĂNĂSESCU

Zilele Horticulturii Bucureștene, eveniment desfășurat anul acesta între 8 și 11 mai 2025, în Campusul Agronomie Herăstrău, este un veritabil festival al tradiției, culorii și al naturii, ajuns la cea de-a XXI-a ediție, aducând împreună pasionații de plante și grădinărit. Acest festival aduce în prim-plan importanța horticulturii, fiind prilej de întâlnire fructuoasă între producători, specialiști și pasionați în ale horticulturii, precum și iubitori de frumos. Publicul poate admira și achiziționa produse horticole precum flori, plante ornamentale, arbori și arbuști, material săditor, semințe, fructe și legume proaspete, dar și articole pentru grădinărit. O suită de ateliere interactive organizate pe durata festivalului îți oferă informații prețioase de la cei mai buni specialiști în domeniu despre grădinărit, amenajare spații verzi, utilizare plante aromatice și medicinale, îngrijire plante de interior și exterior, etc.

Festivalul Zilele Horticulturii Bucureștene se desfășoară sub simbolul Bujorului, declarat oficial Floare Națională a României prin Legea 285/22.10.2022, la inițiativa Facultății de Horticultură din București, și este organizat de Facultatea de Horticultură, din cadrul Universității de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București, alături de Societatea Română a Horticultorilor. Prezentă la acest eveniment în căutarea celor mai frumoși bujori, expuși pe durata festivalului, am aflat detalii interesante despre floarea noastră națională, date pe care le împărtășesc cu dumneavoastră. Bujorul se înmulțește

prin despărțirea tufei, după scuturarea florilor, în grupuri de câte 2-3 rădăcini, de preferat cam o dată la patru ani. În timpul procesului de plantare, rădăcinile nu trebuie deranjate prea mult, iar mugurii trebuie așezați cel puțin 1 cm deasupra solului. Îngrijirea bujorului presupune udări regulate în perioada de vegetație, eliminarea florilor uscate și fertilizare anuală. Este benefic și se recomandă

pe timpul toamnei să faceți tăieri ale tufei de bujor, pentru prevenirea bolilor, bujorii putând fi afectați de pățarea frunzelor, botrytis sau făinare. Flori perene, bujorii înfloresc în mod tradițional în lunile mai și iunie, în funcție de specia și regiunea în care sunt plantați. În aprilie și mai înfloresc cei din regiunile cu climă mai temperată, iar în zonele cu

climă mai rece înflorirea este în iunie și iulie. Bujorul preferă locurile însorite, însă suportă bine și amplasamentul la semiumbră. Rezistă atât la temperaturile negative cât și la temperaturi foarte ridicate, cu condiția ca solul să fie bine drenat deoarece este o specie sensibilă la excesul de apă și nu îi place stagnarea apei în sol. Este cunoscut pentru florile sale suav parfumate, care dau un aspect regal grădinii spre sfârșitul primăverii. Atenție, când un bujor nu înflorește, cel mai probabil acesta nu are suficientă lumină. Flori rezistente, bujorii înfloresc anual, având nevoie doar de puțină îngrijire. Există foarte multe specii și varietăți de bujori, de la cei altoiți până la bujorii sălbatici. Bujorii pot trăi și înflori timp de 70 de ani sau chiar mai mult. Printre cele mai spectaculoase soiuri de bujori se numără: Callies Memory – cu flori mari, galben-crem, cu nuanțe de roșu închis; Nippon Beauty – cu flori mari și deseori duble, în alb, roz și roșu; Patio London – cu flori duble de culoare roz intens și parfum impresionant; Bowl of Cream – cu flori duble, mari și parfumate, culoare alb-crem și centrul ușor gălbui; Brother Chuck – cu flori mari, superbe, de un roz pal, cu aspect plin și luxuriant, ș.a. Stresul biologic al plantei poate fi dat de orice schimbare a condițiilor de mediu care poate reduce sau modifica negativ funcționarea normală a plantei în procesul său de creștere și dezvoltare. Răspunsul biologic la stres constă în reducerea sau modificarea funcționalității. Plantele sunt expuse la diverși factori ce le impactează sănătatea, putând suferi astfel și din punct de vedere estetic, cu producție afectată calitativ și/sau cantitativ. (Continuare în pag. 14)

REȚETE NATURISTE ÎN VOINEASA LA 1827

Pr. Nicolae MOGA

Documentele vremii menționează că, practicarea medicinei cu leacuri naturiste a avut efecte benefice pentru sănătatea omului. Astfel, pentru tratarea și calmarea unor dureri reumatice sau pentru vindecarea de răni se foloseau plante fierte administrate prin compresie care acționau prin piele din cele mai vechi timpuri. Autorii antici ca Hipocrate, Herodot în scrierile lor au făcut referire la valoarea terapeutică a ierburilor de leac. Poetul Ovidiu exilat la Tomis în scrierile sale menționează multe plante medicinale care creșteau în spațiul carpato-danubian iar poetul latin Virgiliu consemna în scrierile sale că *“Pontul Euxin rodește multe ierburi și dă leac pentru mai toate bolile”*. De ase-meni, bogatul material arheologic descoperit pe teritoriul țării noastre arată că locuitorii acestor ținuturi au păstrat din cele mai vechi timpuri bogatele tradiții în folosirea platelor din flora spontană.

Pentru răni și furuncule se utilizau frunzele de patlagină sau de mușcată. În faza de inflamație acută, frunzele aveau efecte de înmuiere a pielii, iar enzimele proteolitice acționau prin macerarea colagenului din țesuturi, astfel că furunculul erupea. După dispariția presiunii puroului colectat, durerea dispărea, plaga era asanată și începea vindecarea lentă a țesutului afectat.

În acest sens în vederea cunoașterii spiritualității satului, am descoperit o cultură arhaică, cu o manifestare în timp mai restrânsă, în zona izolată, a Văii Lotrului, în Voineasa, cu peste două secole în urmă. Așezarea era izolată în creierul munților departe de oraș la începutul secolului al XIX-lea, lipsită de medici și personal medical calificat. În văile râurilor și pârașelor, pădurile și golurile alpine cresc multe plante de leac dăruite gratuit de natură pentru tămăduirea suferințelor.

Asistența medicală era asigurată de o femeie care cunoștea efectul binefăcător al acestor plante, pentru că boala a însoțit viața omului mereu. Plantele de leac folosite

odată de cineva erau folosite și de alți oameni care se aflau în suferință, cunoștințe care s-au transmis din generație în generație în raport cu medicina de azi care are la bază multe cercetări.

Istoricul Dumitru Pappazoglu (1811-1892) în *Istoria fondării orașului București*, apărută în anul 1892, pag. 141-142, menținează la un moment dat în lucrarea sa, că a stat de vorbă cu un voineșar în vârstă de 70 de ani și fost impresionat de simplitatea moșnenilor „de pe vârfurile munților, unde își au cătunele din moși strămoși; dâșii nu cunoșteau, odinioară, nici morile din poalele munților; măcinau porumbul sau la făcaie de pe pâraie, sau la râșniță de piatră, ducând bucatele în saci, pe cai munteni.

Unul din ei, când a văzut roate de car, din întâmplare, căci fusese luat salahor în vremea invaziunilor, a rămas extaziat, scărpînându-se în cap. Eu m-am întâlnit cu unul din satul Voineasa, sau Malaia, din județul Vâlcea, la anul 1827; el era în etate de 70 de ani și mă întreabă:

- Cine e vodă ăla, de-i tot dăm birul domnesc ?

Eu-i spusei:

- Om ca toți oamenii, îl aleg boierii noștri după neam și după voinicie.

Îmi răspunde:

- O fi, domnule, voinic și mai presus decât boierii ceilalți, căci am auzit că are picioare lungi de pășește din plasă în plasă și trimite din vale plăiașul de ne ia birul; am auzit că are ochi cât roata plugului, are mâini de le poate întinde din județ în județ; dar urechile cât i-or fi oare de mari, ca să auză el tot ce se vorbește în țară ?

- Nu, moșule dragă, v-a mințit cine va spus așa. El este om ca toți oamenii, dar e cu mai multă învățătură și cu mai multă bărbăție decât noi, iar boierii îi încredințează îngrijirea țării. El mi-a răspuns:

- Că așa o fi, domnule, noi suntem oameni proști, că nici roata carului nu o cunoșteam până n-am văzut-o la moara din vale, când se căra porumbul la coș cu doi boi înjugăți, că nici jugul nu-l știam; noi ne slujim aici numai cu cai. L-am

mai întrebat:

- Când vă bolnăviți, cu ce leacuri vă căutați ?

- Noi avem aceste leacuri, îmi zise: boalele de înăuntru și cele din afară le tămăduim cu unt de terebentin, pe care tot omul trebuie să-l aibă la casa lui și pe care îl scoate din clei de brad, căci e bun la toate boalele. De scrinteală, aducem o muiere care a născut doi copii gemeni și punem piciorul sau mâna scrântită pe pragul ușii și ea ne calcă cu picioarele de două, trei ori; apoi ne unge cu terebentin și ne leagă în țândări de șindrilă și nu le mai dezlegăm până ne facem sănătoși; de guturai și dureri de cap, punem pătura în cap și ne afumăm cu ienupere (sămânță, de brad); iar de deochi la copii, îi descântă alde baba și-i pune zbenghi în frunte (asta e un semn făcut de babă, cu scuipat și cu noroi din talpa piciorului, sau din talpa încălțăminte). De boala frigurilor ne vindecăm cu ochi de rac pisat și cu zeama foi pelinului, de dureri de dinți și măsele ne vindecăm cu măselariță (o plantă), ne afumăm cu aburul ei, după ce a fiert în căldare, și ne învălim cu țoala pe cap; atunci cad toți viermii din măsea, deoarece măselele și dinții stricați au viermi înăuntru”¹¹.

Satul a fost rezervorul spiritual al neamului, deoarece el avea legile lui, verificate de vreme, capabile să ofere răspuns, în stilul gândirii tradiționale, oricărui aspect al vieții. Practicarea acestor obiceiuri descrise mai sus, însemna, dincolo de orice reflex, nostalgia originilor, căutarea identității.

Evoluția aspectelor spirituale ale moșnenilor lotreni s-a modificat substanțial în timp iar aceste practici mitice recomandate de baba pricepută la boli, a deschis inevitabil calea spre medicina naturistă, o schimbare care, ne convinge Culianu, are drept principiu generator nu evoluția, ci mutația.

¹ D. Pappazoglu, *Istoria fondării orașului București*, București, 1892, p. 141-142.

VINTILĂ BRĂTIANU

George MĂMULARU

În galeria personalităților care au avut un rol important în evoluția și dezvoltarea stațiunii Călimănești se numără și Vintilă I. C. Brătianu. Este fiul marelui om politic Ion C. Brătianu și al soției sale Pia și putem spune că legătura sa cu Călimăneștiul este o tradiție de familie, ilustrată de câteva evenimente importante. Maria, sora lui I. C. Brătianu, s-a călugărit la Schitul Ostrov din Călimănești, devenind maica Maximilia, și apoi stareța acestuia. Maica Maximilia era foarte bună prietenă cu familialui Luca Pleșoianu din comuna vâlceană Pleșoi. Familia avea o fiică, pe Caliopia, care de mică a rămas orfană de ambii părinți, fiind crescută de bunica sa. Maica Maximilia i-a prezentat-o pe Caliopia lui I. C. Brătianu, întors din exil. Cei doi s-au căsătorit în ziua de 6 iulie 1858 la Schitul Ostrov, naș fiind fratele marelui, Teodor C. Brătianu, prefect de Argeș.

În ziua de 25 august 1881, la Călimănești, în prezența doamnei Pia Brătianu, soția primului ministru Ion C. Brătianu, a fost pusă piatră de temelie a unui stabiliment de băi minerale care va fi cunoscut ca Marele Hotel al Statului.

Vintilă I. C. Brătianu s-a născut la 3 septembrie 1867 în București și s-a stins din viață la 21 decembrie 1930 la conacul său de la Mihăești, județul Vâlcea, fiind înmormântat în Panteonul Brătienilor de la Florica – Ștefănești, județul Argeș.

Face studiile liceale la Colegiul „Sfântul Sava” din București, după care urmează un an preparator în matematici la Liceul „Saint Louis” din Paris. Tot la Paris își face studiile universitare la Școala Centrală de Arte și Manufacturi și obține titlul de inginer în 1891.

Revenit în țară, lucrează pe diverse șantieri pentru construcția unor poduri, printre care și podul de peste Dunăre de la Fetești – Cernavodă, unde este șef de șantier și lucrează sub conducerea lui Anghel Saligny.

Din 1900 este membru al Partidului Național Liberal, iar în 1903 este ales deputat în Parlament.

Foarte bine pregătit profesional și manifestând calități organizatorice deosebite, precum și o înțelegere profundă a vieții economice și politico – sociale, va ocupa numeroase funcții: director al Regiei Monopolurilor Statului (1897 - 1899), secretar general al Ministerului de Finanțe (1901 - 1902), primar general al Capitalei (1 iunie 1907 – 10 februarie 1910), ministru de Război (15 august 1916 – 20 iulie 1917), ministrul Materialelor de Război (1916 - 1918), ministru de Finanțe (19 ianuarie 1922 – 27 martie 1926 și 22 ianuarie 1927 – 3 noiembrie 1928), președinte al Consiliului de Miniștri (24 noiembrie 1927 – 3 noiembrie 1928).

Dar preocuparea sa de bază a fost economia națională. A constatat că resursele țării (petrol, păduri, sare etc.) sunt în mâinile trusturilor străine, care scoteau profitul din țară pe care îl exportau în țările de origine, contribuind la îmbogățirea acestora.

În acest context, în 1905, a publicat în ziarul „Voința Națională” articolul intitulat „Prin noi înșine”, în care a formulat doctrina economică a PNL, bazată pe două principii: emanciparea economiei naționale de sub dominația străină și crearea și dezvoltarea unei industrii naționale, motivând că „independența politică fără independența economică nu există”, iar „politica economică nu poate fi decât națională”.

De asemenea, trebuia modernizată agri-

cultura, pentru a asigura hrană popu-lației, pentru a asigura produse pentru export și pentru dezvoltarea industriei ușoare și alimentare. Totodată finanțele publice trebuiau să stimuleze economia prin credite ieftine.

Între 1919–1921, subcoordonarea sa, au fost elaborate principalele legi economice și financiare, care aveau la bază ideea intervenționismului de stat, pentru stimularea economiei naționale.

Ca ministru de Finanțe a instituit un regim sever de utilizare a banului public și un nou sistem de impozite în scopul consolidării finanțelor țării și a luat măsuri de consolidare a leului. Totodată a căutat să păstreze un echilibru între capitalul românesc și cel străin, precizând că acesta din urmă să „vină sub formă de colaborare și numai acolo unde este nevoie”, iar această colaborare să se bazeze pe încredere. De asemenea a susținut principiul potrivit căruia capitalul străin să respecte legile României, să știe că „este la noi acasă”.

Ca primar general al Capitalei, Vintilă

Brătianu s-a preocupat de sistematizarea și lărgirea unor artere (Calea Victoriei, Calea Călărașilor, Calea Moșilor, Strada Știrbei Vodă, bulevardele Dacia și Ferdinand), de îmbunătățirea rețelei de tramvaie și de ameliorarea alimentării cu apă potabilă, de construirea unor școli primare, a unor dispensare, a unui abator comunal și a unei fabrici de gheață, a creat Societatea de locuințe ieftine și a introdus iluminatul electric pe bulevardele Elisabeta și Carol, pe Șoseaua Kiseleff și în Parcul Cișmigiu.

În 1910 a fost înființată Societatea „Govora- Călimănești”, din al cărei Consiliu de Administrație făcea parte și Vintilă I. C. Brătianu. Această societate avea drept scop modernizarea și dezvoltarea celor două stațiuni, pornind de la ideea lui Vintilă Brătianu de valorificare în interes național a resurselor naturale ale României. Am arătat mai sus care erau legăturile acestuia cu Călimăneștiul. Dar în egală măsură, Vintilă Brătianu era legat și de Govora, stațiune ale cărei baze au fost puse de către tatăl său, Ion. C. Brătianu, împreună cu generalul medic Nicolae Popescu – Zorileanu.

Multe și remarcabile au fost realizările acestei societăți. Menționăm doar câteva, la Călimănești: extinderea și modernizarea Marelui Hotel al Statului, modernizarea bazei de tratament, construirea unei uzine electrice, reamenajarea parcurilor, descoperirea și captarea unor noi surse de apă minerală, construirea filtrelor pentru apă potabilă, construirea unui pod din beton cu arcade peste brațul drept al Oltului către Ostrov, amenajarea, în Ostrov, pe malul brațului stâng al Oltului, a unui ștrand, construirea unui teatru de vară și a unui cazinou, amenajarea, tot aici, în Ostrov, a unei piste de skating (cea mai mare din țară).

Toate acestea poartă și amprenta gândirii economice și pragmatismului lui Vintilă I. C. Brătianu, puse în slujba interesului național.

NU MAI SCĂPĂM DE SINDROMUL COMUNISMULUI

III

„Fiecare om nu face cauză decât cu sine însuși” (Emil Cioran)

(Partea a II-a a fost publicată în numărul precedent al Culturii nr. 227, iulie 2025)

Foarte rar și în contradictoriu cu ei înșiși, unii cărturari au evidențiat corect implicarea organismelor de putere în dezvoltarea culturii rămnice. Așa am găsit la prof. Dr. Gheoghe Deaconu, în lucrarea sa „Râmnicul Cultural Devenire și Dezvoltare, 2023”, pag. 80: „Animați de crezul (și idealul!) – să scoatem Vâlcea din anonimat—și având în profesorul Vasile Roman un factor exponențial, un promotor al tradițiilor și valorilor identitare ale spațiului vâlcean, liderii culturii locale au aplicat—inițial, pragmatic, abia apoi, sistematic—un nou program, la distanță de aproape o jumătate de veac după cel din anii '20, de această dată din inițiativă laică (!) ...Comitetul pentru Cultură și Artă, având ca operator principal o tânără instituție de specialitate, Casa Creației Populare, care, contrar titlaturii inițiale—eminamente folclorică—s-a dovedit, încă din primii ani, un centru cultural polifuncțional, din- potrivă proiectant, constructor și producător de cultură—populară și cultă, tradițională și modernă”. Comitetul, spune, că „s-a bazat, în egală măsură pe aportul județean (iacătă!), Muzeul Satului, Biblioteca Județeană înființată în 1991 de fapt moștenitoarea anterioarelor, prima înființată în 1950, Palatul Copiilor 1953 (și al elevilor din 1990), Școala populară de Artă (apoi, de muzică și artă) și transformată în liceu, din 1990, Cenacul Literar Anton Pann, fost I. L. Caragiale din 1957, Centrul de Biblii, Întreprinderea Cinematografică, Comitetul Județean al Sindicatelor, Orchestra Vâlceana, Asociația Folcloriștilor și Etnografilor, Asociația Creatorilor Populari, Societatea Prietenii Muzicii și ai Teatrului, Societatea Prietenii Muzeului Bălcescu, Casa Memorială Anton Pann (după translatare 37 m, în 1982), Casa Creației Populare (al cărui director a fost, aproape, direct din facultate, Gheorghe Deaconu), Societatea Culturală Muncitorul, Filiala Vâlcea a Arhivelor Statului 1951-o bază documentară principală a culturii și scrisului, Atelierul de Cultură devenit în 1951 Laboratorul de Cercetare și Documentare Științifică a Județului Vâlcea”. Mai adaug și eu: Orchestra Concertino dăinuie sub diferite forme, compuneri și registre muzicale (inclusiv Ansamblului de Operetă) și transformată împreună cu Corala Euphonia, în 1990, în Filarmonica Ion Dumitrescu, Teatrul Popular, Școala de la Râmnic—1944. Și atunci, ce avem cu cea de-a doua jumătate a secolului XX. Se învederează cu apăsare închiderea, pe parcursul acesteia, a unor școli, în principal ale Episcopiei, dărâmarea unor biserici (ținându-se sub tăcere marile investiții făcute de Gheoghe Dej pentru repararea lăcașelor de cult, extinderea și dezvoltarea logisticii mănăstirilor), comasarea și chiar închiderea unor instituții, inclusiv de cultură, punându-se sub tăcere efortul financiar pe dezvoltarea economică necesar reducerii marelui decalaj față de occident și a poverii importurilor, după cum bine se știe. Sigur, construcția și punerea în producția a celor 1256 de întreprinderi, a produs și stagnarea celorlalte componente ale mersului societății, inclusiv al culturii. Totodată, reamintesc și nevoia dezvoltării capacității de apărare a țării, datorate evenimentelor anului 1968 din Cehoslovacia, înființarea unor mari unități și unități de toate armele, trecerea accelerată la producția de tehnică și armament, construcția locațiilor și asigurarea logisticii acestora. Toate acestea au presupus un efort financiar imens. Mi se pare potrivit, aici, un slogan al Președintelui Benjamin Franklin: „Acea care renunță la libertatea esențială, pentru a obține puțină siguranță nu merită nici libertate nici siguranță”, sau al lui Niccolo Machiavelli: „Temeliile cele mai bune ale oricărui stat...sunt legile bune și armatele bune, și, întrucât nu pot exista legi bune acolo unde nu sunt armate bune, iar acolo unde sunt armate bune trebuie să fie și legi bune”. Cărțile și revistele ne obosesc cu sloganul „intelectualii de factură haretiană... care au predat sentimentul datoriei, dinamica înfăptuirilor, integritatea intelectualului...” și-i dau cu dezrădăcinarea, riscul și urmărirea securistă. „Asistând de la începutul anilor '60 la devenirea viziunii științifice a prof. Mihai Pop, prin abordarea progresivă a disciplinelor moderne: lingvistică și poetica structurală, textualism, contextualism, semiotică, teoria comunicării, antropologia culturală (Doamne, pentru cine se scriu cărțile astea, și pe bani publici, că eu nu am auzit de contextualism, nici în DEX nu este, de asta sunt eu mândru că am rămas, în ciuda școlilor urmate, un țaran de la Opătești) și prin efortul de aplicare a lor în planul culturii populare.... a folclorului în speță...” (Ioan ȘT. Lazăr, Un deceniu roditor de sus, Ed. Antim Ivireanul, 2024, pag. 27). Păi, vă dedea voie „securitatea” să entuziasmați tinerii?

Se susține, sus și tare, că oamenii de cultură „nu trebuie să facă politică”. În primul rând, după DEX, politică face decât guvernul. Al doilea, critica aprigă a stângii, a „comunismului”, nu este o poziționare „politică”? În al treilea rând, punerea în aplicare a programelor, studiilor, a învățământului, înființarea și construcția edificiilor de cultură se realizează prin aportul administrației care este eminamente politică, iar creatorii culturii nu pot întoarce spatele. Nu întâmplător sublinia Nicolae Iorga, în 1919, „unitatea culturală fără unitate politică nu are nicio cheazășie”. Trebuie să recunosc corectitudinea multor corifei ai culturii rămnice în explicarea corectă a fenomenului cultural din această perioadă. Din păcate, se neagă scrisurile cărturarilor despre acele vremuri: Constantin Mateescu (1993-94), Bănică Ologu (2000), Gherasim Cristea (2009), Ion Soare (2001-2012), Moldărăscu și Frâncu (2002). Mihai Sporiș (2012), Costea Marinoiu (2001-2008), Alexandru Duțu (în perioada încriminată). Ce bine se potrivește „cugetarea”: Păzește-te de uneltirile celor răi, de ceata gălăgioasă a oamenilor nelegiuți. Ei ascultă limba ca o sabie, își aruncă vorbele lor amare ca niște săgeți!

În altă ordine de idei, aud tot mai multe voci, destul de contradictorii, ale actualului drum al României, ca fiind al libertății, al creației, al societății de dreapta (că de aceea vârsăm atâta ură împotriva „statului criminal comunist” și promovăm/acceptăm capitalismul sălbatic impus de afară), privind calea dezvoltării culturii. Mai spune prof. Dr. Gheorghe Deaconu: „Nici una din instituțiile de cultură de astăzi nu se compară, în materie de angajament și devotament, de competitivitate și creativitate, cu Casa Municipală

de Cultură principala structură de promovare a artei culte” cu toate că, mai jos, face o „precizare” incriminantă: „Casa Municipală de Cultură, a fost nevoită să se supună, în perioada comunistă (păi nici nu se putea), dictatului ideologic, să desfășoare și activități propagandistice (acum nu se fac ?), dar evaluarea ei trebuie să opereze cu discernământ, apreciind că, dincolo de concesiile și compromisurile inerente contextului și sistemului postdecembrist, producțiile artistice valoroase (unele ignorând sau chiar sfidând percepțiile ideologice) au promovat, prin excelență, esteticul” (ibidem, pag. 130).

În perioada judecată fanionul cultural s-a mutat de la Episcopie, unde se făcea chiar și teatru și mediatizarea culturii la Palatul Culturii din Râmnic care cuprindea: Casa Municipală de Cultură, Biblioteca Municipală, Teatrul Adreani, Teatrul Popular, Comitetul Județean pentru Cultură și Artă nu se făcea cultură „curată”? În afara acestora funcționau mișcarea populară de amatori, formații de muzică ușoară și populară, fotografia și arta plastică, animatori de film și multe alte forme artistice ale orașului. Episcopia a fost motorul principal, uneori unic, de-a lungul secolelor, făuritor de cultură. Dacă în perioada interbelică funcționa la Episcopie „Echipa Culturală a Sfintei Episcopii”, sub făclia Episcopului Vartolomeu, având menirea de a păstra mediul școlar tradițional în care copii să se pregătească, sub raport cultural, în apropierea poporului, aceasta avea și teatru. În perioada posbelică în afară de coruri ce mai funcționa? Acum eu întreb: Arhiepiscopia mai are în „fișă” acțiuni, nu doar programe sau mijloace de educație și cultură? S-a abandonat total existența/ poziția bisericii în trioul părinți, biserică, școală sau trioul școală, biserică, primărie.

Cerem de 35 de ani descentralizare, să lăsăm liberă vocația și creația și să vii acum să ceri centralizarea acesteia la nivel de județ! Culmea, când e vorba de ceva uniformizare, continuitate, unirea eforturilor la nivel central necesar eficientizării fondurilor, tot ei iau foc justificând că sistemul este păgubitor și că sub masca centralizării, de fapt, se fărâmițează potențialul și fondurile, autoritatea și responsabilitatea. Programele sunt disputate între eșaloanele administrative și tot felul de interese individuale și de grup preocupate doar de „bețe în gard”. Pe de altă parte, alții, invocă lipsa structurii de autoritate. A unei structuri de specialitate care să cerceteze, să organizeze și să conducă programul de dezvoltare a culturii, a politicii unitare de dezvoltare culturală. Iar eu vin și spun că instituțiile, așa cum sunt, fac ce vor, nu răspund în raport cu bugetul, statutul și subordonarea lor. Cel mai strigător exemplu al Râmnicului este Direcția Județeană de Cultură Vâlcea, care nu are nicio subordonare, niciun program (am citit câteva programe de activități lunare, în totalitate o adunătură de acțiuni ale instituțiilor municipale, nicidecum ale direcției, care nu-și poate justifica salariile). Dracul să ne mai înțeleagă! Las pe postarea următoare un ton mai optimist.

G. STANCIU OPĂTEȘTI

FESTIVALUL CĂLUȘULUI DE LA SLATINA - OLT

Margareta SAIMAC

Auzind veselie mare afară, sunet de tobe și muzică în depărtare, m-am dus repede la un geamde pe care se vedea bine bulevardul Alexandru Ioan Cuza, care se întinde de la Super Magazinul Oltul până la gara Slatinei. Întâi am văzut câteva mașini de Poliție mergând încet, apoi strigăte lungi, inconfundabile de tineri și copii care strigau cu entuziasm: „Hălăi șal!” (Hai la șal! - în cultul vechi al calului).

Oho! Este Festivalul Călușarilor! mi-am zis. Am început să privesc cu interes și întradevăr am avut ce vedea: nenumărate panouri pe care erau scrise în deschidere grupurile de participanți. De peste tot din Județul Olt, Dolj, Sibiu, Botoșani, Covasna, ... din toate colțurile țării și alte multe locuri cum ar fi din Republica Moldova sau Serbia, etc.

Tradiția Călușului se pierde în negura timpului. Grupurile de călușari se formează de Rusali, urmând tradiții ancestrale. Ei joacă atunci timp de 3 zile pe

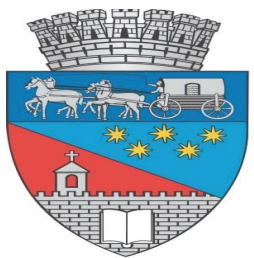
la răspântii și prin fața curților gospodariilor. Aici, la noi, în Municipiul Slatina, Festivalul Călușului are loc de ceva vreme în Parcul Tineretului, pe locul fostelor unități de instrucție militară. Acolo este amenajată o scenă mare pentru desfășurarea spectacolelor, oale foarte lungă pe care se amenajează tot felul de tonete cu diverse produse, un MD, piste pentru biciclete și alergare pavate cu un material special, aderent, terenuri de practicat diferite sporturi, bănci, etc.

Festivalul Călușului, pe lângă frumusețea de netăgduit a costumelor (mai ales aici în zona de sud a României), este plin de pitoresc, ducând și peste hotare această binemeritată mândrie, prin deseplasări în străinătate a ansamblurilor de călușari.

Să mulțumim organizatorilor slătineni care au făcut posibilă această binemeritată bucurie localnicilor.

Vremea de asemenea a ținut cu participanții, fiind un cer senin, superb!

Slatina
19.06.2025

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

ACȚIUNE AMPLĂ DE SALUBRIZARE ÎN COLONIE

Efective importante din cadrul Direcției Administrare-ea Domeniului Public, Poliției Locale și Primăriei Municipiului, coordonate de primarul Mircia Gutău, au descins în dimineața zilei de joi, 21 august, în Colonie Nuci pentru a rezolva o serie de aspecte ce țin de salubritatea zonei și de respectarea legislației, a ordinii și a liniștii publice. În urma acestui demers, s-au desființat mai multe împrejmuiri ilegale și construcții improvizate și a început eliberarea unei suprafețe de aproximativ 30.000 mp din domeniul public de deșeurile menajere sau provenind din construcții de-

pozitate aici în ultima perioadă. După curățarea zonei, se va proceda la igienizarea acesteia, se vor monta camere video și se va reglementa și restricționa accesul autovehiculelor pentru a preveni eventualele recidive. Acțiunea vine după ce inspectorii zonali au aplicat, cu ocazia diverselor controale, mai multe amenzi totalizând 15.000 lei pentru aruncarea de gunoi, sancțiuni care, din păcate, nu au fost urmate și de o îmbunătățire a situației.

„Nu voi face niciun rabat, vreau să se păstreze ordin-ea!”, a declarat ferm celor prezenți primarul Mircia Gutău,

referindu-se la investițiile mari făcute în ultimii doi ani pen-tru modernizarea celor 6 bărci totalizând 90 de locuințe sociale pe care municipiul le deține în Colonie. Edilul-șef a adăugat că în perioada următoare se va face o analiză amănunțită atât la nivelul locuitorilor din fiecare unitate locativă, cât și la cel al plății amenzilor primite de aceștia, în urma controlului putându-se decide inclusiv evacuarea unora dintre chiriași.

Biroul de Presă

EXPOZIȚIE DE ARTĂ LA DRĂGĂNEȘTI-OLT

Ana VASILE

Vineri 4 iulie 2025, începând cu ora 11,00, la Muzeul Câmpia Boianului din Drăgănești-Olt, s-a deschis o frumoasă și interesantă Expoziție de artă în memoria lui Traian Zorzolui, fondatorul muzeului, profesor, pictor, scriitor ș.a. Acest eveniment s-a petrecut cu ocazia „Zilelor Muzeului Câmpia Boianului Traian Zorzolui”. Au expus doi pictori, din două perspective artistice, dar având o singură moștenire: opera spirituală multiplă a lui Traian Zorzolui. Prima care a expus, a fost nepoata dinspre fiu a lui Traian Zorzolui: artistul plastic Delia-Manuela Zorzolui-Codin, sub titulatura „Neoliticul în peniță”, apoi în tandem-a expus artistul plastic Iulian-Silviu Bănuț, sub titulatura „Ecolul vaselor de lut”. De notat că artista Delia, a fost urmărită și a participat în direct pe un ecran (prin WhatsApp), dânsa fiind la Southampton (UK), acolo unde trăiește și lucrează ca artist plastic.

În ordinea prezenței lor la microfon, au vorbit: muzeo-graf, Mihaela Lală-director al muzeului, cu un cuvânt de de-

schidere și un scurt istoric al muzeului la împlinirea a 44 de ani de existență. A intrat în direct cu artista Delia. A urmat vernisarea expozițiilor. Artist plastic Delia-Manuela Zorzolui, a vorbit despre „primii pași conștienți” făcuți în arta plastică sub influența bunicului patern, apoi despre expozițiile sale

din patrie, dar și din străinătate. Artist plastic Iulian-Silviu Bănuț, a vorbit despre creațiile sale, accentuând influențele lui Nicolae Grigorescu și Traian Zorzolui. Medicul Cristi Zorzolui-tatăl Deliei, a avut un dialog pe temele familiale, care au facilitat activitatea de artist plastic ale protagonistei de azi. Inginerul Gabriel Zorzolui, unchiul Deliei, a intrat în direct cu dna.Delia, a oferit diplome de excelență protagoniștilor și muzeului. Etnograful Valeru Ciurea, ne-a depănat câteva amintiri, din întâlnirile cu maestrul Traian Zorzolui. Poeta Liliana Ghiță-Boian, împreună cu soțul său Pandelean Jianu ne-a oferit un moment lirico-muzical intitulat „Traian Zorzolui-blazonul Câmpiei Boianului”. Conf. univ. dr. George Păunescu-artist plastic și critic de artă, a făcut aprecieri de specialitate asupra exponatelor. Daniel Dobre, a apreciat expozițiile celor doi pictori, relevând influențele genetice dar și modelul, care dăinuie, Traian Zorzolui. Toți - și fiecare în parte- au felicitat pe cei doi pictori și au adus un omagiu maestrului Traian Zorzolui! Spre final- conform tradiției- colegul nostru Paulian Buicescu- Munteanu a recitat două compoziții proprii, prin care i-a omagiat- versificat - pe cei doi pictori și pe modelul lor. A urmat o bogată agapă la care au participat artiști plastici, critici de artă, muzeo-grafi, scriitori, poeți, jurnaliști, precum și unii iubitori de cultură și arte!

BUJORUL, LA ZILELE HORTICULTURII BUCUREȘTENE

(Urmare din pag. 11)

Factorii principali de stres pentru bujor sunt excesul apei, temperaturile extreme, nutriție minerală deficitară, radiație solară puternică, atacul patogenilor. Felul cum interacționează planta cu stresul poate duce la adaptare sau la moartea ei. În protecția biologică a sănătății plantelor sunt de preferat biopesticidele deoarece au toxicitate mai redusă, comparativ cu pesticidele tradiționale, biopesticidele de obicei sunt eficiente în cantități mici și afectează în general organismul țintă.

Bujorul își trage numele din cuvântul grecesc *Paeon*. În greacă, Paeon, medicul zeilor, l-a vindecat pe Pluto cu un lichid extras din rădăcina unui bujor. Gelos, Asclepius a vrut să-l omoare, dar Zeus l-a transformat pe Paeon într-o floare frumoasă. Un alt mit spune că nimfa Paeonia, adorată de Apollo, a fost transformată în bujor de Afrodita. Această legendă explică semnificația florii în epoca victoriană. Bujorii erau cultivați în grădinile chineze încă din 1000 î.Hr. și au ajuns în Japonia în secolul al VIII-lea, devenind o cultură importantă. În Orient, bujorii erau folosiți pentru proprietățile lor medicinale, tratând durerea de cap, astmul și durerile din timpul nașterii. În 1789, bujorii au ajuns în Europa, fiind apreciați pentru frumusețea lor. Bujorul, cunoscut sub numele de „Regele Florilor”, este apreciat pentru aspectul său deosebit și parfumul caracteristic. Ocupă un loc de frunte în arta florală și în diverse culturi din întreaga lume. Această somptuoasă floare a fost de veacuri asociată cu simboluri precum bogăția, norocul și un stil de viață regal. Având o inflorescență luxuriantă, etalând culori vii, bujorul este de asemenea asociat unor conotații râvnite de mulți, bunăoară prosperitatea, onoarea și noblețea. Fiind cultivat în îndepărtata China de două mii de ani, de unde s-a răspândit în Japonia, Europa și continentul american, el este nelipsit în grădinile imperiale, sporind și mai mult alura sa regală. A avut însă și o întrebuintare medicală, în Antichi-

tate și chiar Evul Mediu, astfel încât chinezii îl utilizau pentru tratarea unor inflamații, a bolilor de ficat etc. Decorativii bujori simbolizează dragostea, romantismul și o căsnicie fericită. Sunt populari la nunți și reprezintă floarea celei de-a 12-a aniversări a căsătoriei. Legende despre bujor sunt întâlnite în folclorul poporului român, în opere muzicale, poezie, literatură, pictură, ș.a.m.d. Din acest motiv, floarea de bujor este foarte iubită în România, fiind întâlnită în curțile de pe tot cuprinsul țării. Știind acestea, parlamentarii români au declarat bujorul ca fiind floare națională (lege aprobată în Parlamentului României la 26.10.2022).

În tradițiile românești vechi, floarea de bujor era folosită ca doctoreie sau în descântece, așa cum ne încredințează Revista „Familia”, din data de 03.06.1901: „Doftorii de bujor. Când i se va lega limba omului de vre-o boală, să-l afumi cu rădăcină de bujor și i se va deschide limba; cine va purta la dânsul rădăcină, nu-l prind farmecile și ori unde va afumă cu rădăcină sau cu frunze sau cu floare prin casă ori pe om, nu se va mai lipi duh necurat de acea casă și va avea bujor și în grădină. Iar cine va bea semința lui cu vin dimineața ori de rău va avea în coș se va izbăvi. Iar cine va înghiți de 7 ori câte 7 grăunțe de bujor, dimineața pe nemâncate, foarte bine va vedea și i se va deștepta mintea și va fi isteț. Iar cine va lega sămânța la brațul mâinei drepte, va fi tot sănătos și îi vor lipsi gândurile cele rele; să legi pământ la piciorul stâng la genunchiu, că-i foarte bună de dânsule, iar care curge sânge din nas să bea rădăcină de bujor cu vin, iar care va avea gălbinaș, să bea bujor cu vin de multe ori dimineața la sfârșitul lunii.” Numele florii a devenit chiar izvor de inspirație pentru autorii români, încă din secolul al XIX-lea: A. Russo („Studii istorice”, Bujor Haiducul, 1840), Vasile Alecsandri, balada „Bujor” („Frunză verde de năgară, Au ești Bujor în țară! Bate, pradă, nu omoară, Pe ciocoi îi bagă'n seară, Să dea bani de cheltueală Și strae de primineală”, „Zimbru”, 14.09.1850), N.D. Popescu, autorul romanului „Bujor haiducul”, București, 1870 sau I. Slavici, care publică în serial, în 1876, în ziarul „Timpul” nuvela „La crucea din sat” (17.03.1876), toți aceștia descriind eroul eponim, purtând numele acestei frumoase flori.

MUZICIENI ROMÂNI - AUGUST

CORNEL TRĂILESCU (11.08.1926,
Timișoara- 8.01.2019, București)

Dirijor și compozitor român a început să studieze pianul încă de la vârsta de 6 ani, apoi își continuă studiile muzicale la conservatorul municipal și la Institutul de Artă din Timișoara (1945- 1949). Concomitent a lucrat ca și corepetitor la Opera Română din Timișoara (1946-1949). După terminarea studiilor a lucrat ca amestru de cor la Teatrul de Operetă din București (1951- 1955), apoi dirijor la Opera Română din București (1955) și director al aceleiași instituții (1992-1993). A dirijat concerte simfonice și spectacole de operă la Timișoara, Cluj, Constanța, Brașov, Iași ș.a.

Creația muzicală (selectiv): muzică de teatru (Motanul încălțat 1961, operă pentru copii, Primăvara 1972, balet, Bălcescu 1974, operă), muzică simfonică (Omul țării, 1983, Suita pentru orchestră 1952), muizcă de cameră (Suită pentru pian 1951, Sonată pentru oboi și pian 1960, Cvintet de suflători 1963), muică corală (Bună dimineața soare 1964, Sub limpedele cer 1973, Glorie muncii 1983).

CONSTANTIN BRĂILOIU (13.08.1893,
București- 20.12.1958, Geneva)

Compozitor, folclorist și profesor român, a început studiile muzicale la București (1901-1907) cu profesorul Dumitru Georgescu- Kiriac (teorie și solfegiu), apoi continuă la Viena (1908-1909), Lausanne (1909- 1911) și Paris (1912-1914) cu profesorul Andre Gedalge (conrapunct și compoziție). A lucrat ca profesor la Conservatorul din București la catedra Istoria și estetica muzicii (1923-1929), profesor și rector al Academiei de muzică religioasă a Sfintei patriarhii române (1929-1935), consilier tehnic în ministerul propagandei naționale (1940), consilier tehnic la legația română din Berna (1943-1946), lector și conferențiar la institutul de muzicologie al Universității din Paris (1948-1958). În anul 1946 a devenit membru corespondent al Academiei Române. Publică culegeri și studii despre folclor: 30 de cântece populare (1928), Colinde și cântece de stea (1931), Cântece bătrânești din Oltenia, Muntenia, Moldova și Bucovina (1932), "Ale mortului" din Gorj (1936), Bocete din

Oaș (1938). De asemenea semnează articole în importante enciclopedii franceze și germane.

EUSEBIE MANDICEVSCHI (18.08.
1857, Bahrinești, Bucovina - 13.07.1929, Viena)

Compozitor și muzicolog român a început să studieze muzica cu profesorul Isidor Vorobchievici la seminarul din Cernăuți și apoi la Viena unde studiat teoria muzicii cu profesorul Martin Gustav Nottebohm, muzicologia și estetica muzicală cu Eduard Hanslick, în paralel cu Universitatea de filologie germană și filozofie (1875-1880). A lucrat ca maestru de cor la Academia de muzică din Viena (1879- 1881), dirijor la Corul Faber (1882-1892) și corul Hombostel (1892-1895), bibliotecar și arhivar al "Societății Prietenilor muzicii" (1887- 1892) și profesor de istoria muzicii, armoie și contrapunct la Conservatorul din Viena unde i-a avut ca elevi printre alții pe Mațian Negrea și Ciprian Porumbescu.

Creația sa muzicală cuprinde piese pentru pian, lieduri, coruri bărbătești și un număr mare de lucrări liturgice.

(sursa: wikipedia)

Emil MANZUR

O CARTE VALOROASĂ DESPRE BISERICA ȘI EROII DIN CREMENARI

Gheorghe PANTELIMON

Zestrea cultural-spirituală a satului Cremenari, din comuna Galicea, județul Vâlcea s-a îmbogățit cu o nouă lucrare „Cremenari – biserica și eroii satului”, autor Constantin Bălășoiu, unul dintre fiii de seamă ai acestor meleaguri legendare, încărcate de istorie. O carte document, un amplu studiu științific, monografic, care aduce o contribuție valoroasă la cunoașterea aprofundată a istoriei satului Cremenari, menționat într-un hrisov din 30 mai 1624. Scrierea a fost finalizată de înălțarea Domnului – Ziua Eroilor (29 mai 2025) și tipărită la Proșcoala din Râmnicu Vâlcea.

Cel care a creat opera, domnul Bălășoiu explică ce l-a determinat să ia această inițiativă: este vorba despre o reconstituire, o reînviere, despre recuperarea trecutului, a memoriei și readucerea în atenția publicului a unor fapte și date uitate sau necunoscute și totodată despre dorința de a îmbogăți și a trezi mai mult interesul oamenilor și mai ales al tinerilor față de biserică și de eroii satului, fiindcă experiența înaintașilor este utilă și trebuie valorificată.

În lucrare, scriitorul abordează două teme principale, de mare interes: Biserica satului Cremenari – Moșteni și Eroii acestei așezări rurale. Informațiile sunt integrate cu iscusință în context județean și național, iar titlurile sunt sugestive: „Biserica pe înțelesul tuturor”, „Apariția primelor lăcașuri de cult în România”, „Istoria bisericii – parte a istoriei naționale” etc. De asemenea prezintă date și informații interesante despre Războiul de Independență, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial, participarea românilor, a vâlcenilor la acestea, pierderile materiale și umane suferite la nivelul țării și județului nostru, cu accent pe imaginea sumbră, pe ororile pe care le-au generat.

Analiza se extinde și asupra unor probleme care țin de genealogie, demografie și organizarea administrativ-teritorială a țării, a județului Vâlcea și a județului Argeș – Plasa Oltului de Jos, de care a aparținut fosta comună Cremenari, care din anul 1968 a intrat în componența comunei Galicea.

Pentru elaborarea lucrării, domnul Constantin Bălășoiu a depus un volum de muncă impresionant, pe plan intelectual, fizic și financiar. Datele și informațiile prezentate sunt veridice, culese din arhive, din discuțiile purtate cu persoane în vârstă și rudele eroilor, din amintirile unor foști prizonieri etc.

O sursă importantă a constituit-o lucrarea „Moștenii din Cremenari, o contribuție la vechea viață a satelor muntene”, scrisă de marele savant Nicolae Iorga, în 1931, când deținea funcția de prim-ministru al României, după ce vizitase satul, în 1930. A fost un privilegiu pentru toți locuitorii care l-au întâmpinat cu deosebit respect și multă căldură sufletească. Ne face plăcere să reamintim că ilustrul savant a fost un istoric de marcă, scriitor, publicist de frunte și om politic important, un adevărat fenomen, un spirit enciclopedic, dotat cu o memorie excepțională. A devenit membru corespondent al Academiei Române la 23 de ani, a fost membru a numeroase academii și societăți științifice străine. Era apreciat ca un istoric de clasă europeană și printre cei mai mari istorici ai lumii, un expert de profunzime al istoriei universale și al celei românești. Cunoștea aproape toate limbile moderne și era un orator excelent, deosebit de activ în plan cultural și social. În perioada 1931-1932 a fost ministru și prim-ministru al României. A fost o personalitate de o forță creativă inimaginabilă, autor a peste 1000 de volume, printre care se numără „Studii și documente cu privire la istoria românilor” – 31 de volume și „Istoria românilor” – 10 volume. Marele savant vorbește în termeni apreciativi despre satul și biserica Cremenari, pe care le descrie astfel: „Case rari, de o construcție simplă, uneori cu două caturi. Gospodărie modestă, dar bine îngrijită împrejur. Oameni frumoși: bărbați cu fața oacheșă, de tip argeșean caracteristic, femeile adesea foarte albe, cu multă distincție în trăsături și în atitudine. Portul cel vechi, dăinuiește încă. Nicolae Iorga a fost asasinat în urmă cu 85 de ani, pe 27 noiembrie 1940, la Strejnic, în Prahova, de membrii Gărzii de Fier, devenind martir.

În carte, domnul Bălășoiu menționează că în sfera preocupărilor marelui învățat s-a aflat și activitatea boierului cărturar Teodosie Rudeanu, unul dintre cei mai de seamă

dregători ai domnului Mihai Viteazul. Marele logofăt Teodosie Rudeanu a ctitorit Schitul Flămânda, în satul omonim, astăzi Valea Râului, care aparținea comunei Cremenari, unde a fost înhumat, la 28 mai 1621. Cu aceste personalități de mare anvergură evocate în cartea domnului Bălășoiu se mândresc toți locuitorii satului Cremenari și ai comunei Galicea.

La Cremenari a venit și Alexandru Ioan Cuza, domnitor al Principatelor Unite și al statului național român. Putem afirma cu îndreptățire, că satul de moșneni Cremenari este o vatră străveche de cultură.

Un capitol important se referă la rolul bisericii, în general și la biserica din Cremenari. Biserica este Casa Domnului și are un rol excepțional să unească credincioșii în aceeași comunitate spirituală și morală. Ea are o menire sacră, să lumineze poporul, să cultive credința ortodoxă, limba română, să sădească în sufletul românilor patriotismul – un sentiment nobil și conștiința națională. Această misiune o realizează cu statornicie, peste ani, slujitorii sfântului altar din Cremenari. Biserica este monument istoric, o valoare a patrimoniului spiritual românesc, ctitorită începând cu anul 1810 și finalizată în perioada 1826-1828.

În prezent, la Biserica din Cremenari slujește preotul Ilie – Iulian Udrea, care are preocupări laudabile pentru dotarea și gospodărirea sfântului lăcaș și a cimitirului, cu ajutorul unor oameni de bine.

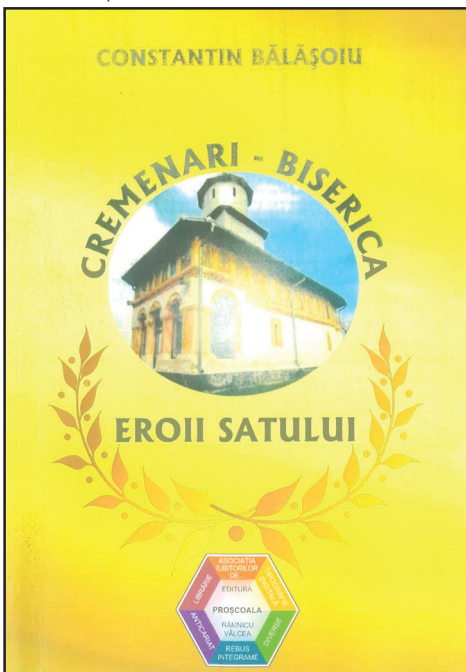
M-au impresionat modul riguros, detaliat, în care este prezentat în carte inventarul bisericii, la 15 martie 2025, contribuția fraților Cincă, o familie respectabilă, donațiile lor consistente și ale enoriașilor pentru dotarea sfântului lăcaș de cult, ceea ce demonstrează că sunt buni creștini, alături permanent de biserică, cu fapta și cu sufletul.

Un capitol important al lucrării se referă la eroii satului Cremenari, pe care îi omagiem și cărora le datorăm nemăsurată recunoștință. Domnul Constantin Bălășoiu a avut o inițiativă generoasă, izvorâtă din dorința sa de a se dăruii semenilor și a ridicat, în centrul satului Cremenari, un monument al eroilor, în semn de cinstire a memoriei celor 28 de bravi ostași care au căzut vitejește pe câmpul de luptă, în cele două conflagrații mondiale, care merită să fie glorificați, pentru devotamentul lor față de țară și de pământul strămoșesc. Sunt bucuroși că am făcut parte din Comitetul de inițiativă care a contribuit la realizarea acestui obiectiv istoric și arhitectural măreț și am participat cu emoție la ceremonia de dezvelire și de sfințire a lui, care s-a desfășurat pe 10 mai 2024, de Izvorul Tămăduirii, în prezența domnului Mihai Oprea, prefectul județului Vâlcea, a primarului comunei Galicea, domnul ing. Florin Alexandru Mărcăne, a viceprimarului, domnul Adrian Cosmin Prioteasa, a consilierilor locali, și a unui număr impresionant de săteni. Printre eroii celui de-Al Doilea Război Mondial se află și fratele mamei mele Elena Pantelimon, Simion D. Milcă, născut pe 5 mai 1919, în satul Teodorești, care și-a dat ultima suflare în luptele crâncene de la Stalingrad, în Rusia. Veteran de război a fost și un alt unchi al meu Traian D. Milcă. De asemenea a fost mobilizat și tatăl meu, Constantin Pantelimon, dar nu a fost combatant.

Pentru eforturile susținute pe care le-a depus domnul Cornel Bălășoiu în scopul construirii monumentului și realizării unei cărți prețioase, îl consider un erou al zilelor noastre, care trebuie să se bucure de tot respectul locuitorilor din Cremenari și nu numai al lor. Domnia sa face un apel la toți consătenii și mai ales la tineri să se străduiască să cunoască mai bine istoria acestor meleaguri și inimile lor să vibreze în fiecare clipă pentru țară și poporul român.

Nu putem încheia această prezentare fără să amintim că despre aceste locuri minunate, un adevărat colț de rai, s-a mai scris de-a lungul anilor. Ne referim la medicul-scriitor Nicolae Radu, precum și la istoricul Teodor Mavrodin, arhivistul Marin Cercel și omul de afaceri Gheorghe Cincă, autorii lucrării monografice „Cremenarii Argeșului, pe firul istoriei până în anul 1968”, tipărită în 2017, la Editura Geo, din București.

Ne rugăm Bunului Dumnezeu pentru odihna veșnică a eroilor din Cremenari și să-i binecuvânteze cu harul său pe toți oamenii satului, urmași vrednici și curajoși ai strămoșilor moșteni.

DUMITRU RADU: UN DESTIN TURNAT ÎN BRONZ

Marius DRĂGHICI

Sculptorul monumentalist Dumitru Radu a pornit pe scărarea destinului la Valea Mare, acum 68 de ani și, iată revine, cu o expoziție personală pe meleagurile care l-au propulsat. Doctor în Știința materialelor, artistul și-a manifestat talentul în marmură, calcar sau lemn dar, bronzul îl provoacă la modelaj folosindu-se de tehnica „cerii pierdute”, urmată de șlefuire și patinare. Lucrările prezentate la Muzeul de Istorie Vâlcea, cuprind sculpturi în bronz

și desene de sculptor, îmbinare creativă între forma umană și instrumentele de suflat, substituit și simbol al sufletului. Vernisajul expoziției itinerante „PE SPIRALA DESTINULUI”, a avut loc vineri 25 iulie 2025, la ora 17:00, fiind organizată de Consiliul Județean Vâlcea și Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” și s-a bucurat de prezența senatoarei Andra Bică. „Pentru mine este o onoare să vin la evenimentele Muzeului Județean și voi fi întotdeauna alături de dumneavoastră, a afirmat aceasta, așa cum am fost și în perioada trecută când, cumva, coordonam această activitate de la muzeu. Vreau să spun că mă bucur să mă aflu într-o companie atât de aleasă, cu oameni de cultură din județul Vâlcea.” Directorul adjunct al Muzeului de Istorie, Liliana Beu a precizat că „expoziția de astăzi este o invitație la introspectivă pe tema destinului, destin care în viziunea lui Dumitru Radu, de multe ori, a îmbrăcat forma mitului veșnicei reîntoarceri”. Analiza de specialitate a evenimentului cultural a venit de la istoricul și criticul de artă Luiza Barcan: „Expoziția de față este o continuare, o perpetuare, să spunem, a unei idei care s-a născut în urmă cu ceva

timp și s-a materializat anul trecut, prin două expoziții care s-au succedat. Una a fost la Muzeul Literaturii Române din București, expoziție care s-a numit <<CĂLĂTOR ÎN GRĂDINA DESTINULUI>>, asta se întâmpla în luna mai a anului trecut, iar exact pe vremea aceasta, anul trecut, la Cluj, la Muzeul de artă, a fost deschisă o a doua expoziție, care s-a intitulat <<PE SPIRALA DESTINULUI>>. Bronzul rămâne tehnica favorită și, desigur, cea care răspunde cel mai bine ideilor, viziunii sale și tematicii pe care și-a ales-o, iar tematica sculpturii lui Dumitru Radu are două direcții care sunt separate și, în același timp, organic unite și anume, omul și instrumentul muzical. Aceste instrumente muzicale, antropomorfizate prin pâlnia aceasta a instrumentului muzical, devine o punte de comunicare cu cerul, devine o punte de comunicare între pământ și cer.” Primele cuvinte de mulțumire pe care le-a rostit sculptorul Dumitru Radu, au fost adresate istoricului Liliana Beu și criticului de artă Luiza Barcan: „În 2004 a

fost cea mai mare expoziție pe care am făcut-o de când mă știu. Adică, tot Muzeul de Artă din Râmnicu Vâlcea, a fost o reîntoarcere după zeci de ani în județul, în orașul la care țin foarte mult. Mulțumesc din suflet, Liliana. Tot ceea ce ai făcut a fost omenesc și bine ai făcut pentru că altfel nu mă întorceam. Îți mulțumesc foarte mult pentru efortul pe care l-ai făcut pentru că încheiem un ciclu. Suntem pe spirala destinului și de fiecare dată avem loc toți, fiecare cu destinul lui. Dar, hai să ne ajutăm! Vă mulțumesc din suflet.” Cei interesați de sculptura obținută în matriță de ceară, pot vizita expoziția până la sfârșitul lunii august.

Semnalăm două evenimente dedicate Zilelor Imnului Național organizate de Filiala Râmnicu Vâlcea a UAP din România și Fotoclubul „Floarea de Colț”, în parteneriat cu Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea, la Galeria Cozia Pasaj 2 a fost vernisată vineri 25 iulie 2025, ora 18:00, expoziția de fotografie a Taberei de la Mihăești, desfășurată în iunie 2025 și la Galeria Artex, de la ora 18:30, Salonul Județean de Artă cu lucrările membrilor Filialei Râmnicu Vâlcea a UAP din România.

TRAISTA CU PLANTE MEDICINALE

O plantă ierboasă, perenă, cultivată pentru consum alimentar, pentru prepararea unor produse farmaceutice, dar și în scop decorativ este

ANGHINAREA

Anghinarea (*Cynara scolymus*) este utilizată și ca ceai, tinctură și pulbere, având un gust puternic amar. Aceasta contribuie la scăderea colesterolului „rău”, sprijină reglarea tensiunii arteriale, îmbunătățește sănătatea ficatului, are rol în menținerea sănătății sistemului digestiv, poate scădea glicemia.

Anghinarea are un nivel scăzut de grăsimi și este bogată în fibre, antioxidanți, vitamine și minerale. Printre vitaminele din componența acestei plante se afla C și K, iar mineralele, cele mai ridicate cantități sunt cele de magneziu, fosfor, potasiu și fier. Datorită antioxidanților pe care îi conține anghinarea și anume, cinarina și silimarina, crește secreția bilei, care ajută la eliminarea toxinelor din organism.

În componența plantei intră inulina, o fibră care acționează ca un prebiotic.

Printre nutrienții care se află în componența anghinarei sunt: 120 de miligrame de sodiu, 13 grame de carbohidrați, 4 grame de proteine și sub un gram de grăsimi. De asemenea, are 60 de calorii.

Să vă fie de folos!

Ana-Maria LAZĂR

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument în Râmnicu Vâlcea.

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, Cultura vâlceană nr 143, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Compoziție foto P. Cichirdan

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT

PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile desemnate aparțin editorului. Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Revistă apărută cu sprijinul edililor vâlceni care iubesc cultura scrisă și al Arhiepiscopiei Râmnicului.

PDF în <http://www.culturaarsmundi.ro> și tipărit la Tg. Jiu, 28 august 2025

Ziar de cultură realizat de Asociația ECOSTAR 21 Editura INTOL - PRESS, prin SC INTOL SRL și S.C. Tincton S.R.L.

Director: Petre CICHIRDAN

Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE, Constantin ZĂRNESCU, Mihai SPORIȘ, Al Florin ȚENE, Ștefan DUMITRESCU, Ioan DURĂ, Ilie GORJAN

Minori editori: Simon-Peter KIS

Redactor și tehoredactor Intol Press on line: Bogdan CICHIRDAN, Ana-Maria LAZĂR, Leontina RUS

Redactori:

Colaboratori, publiciști (și fotoreporteri): Felix ȘIMA, Emil MANZUR (coresp. Timiș), Carmen Lidia GORUNESCU, Simona Maria KIS, Ioana Florentina IANA, Constanța BADEA, Tanța TĂNĂȘESCU, Silviu LAZĂR, Ana VASILE, Marinela BELU-CAPȘA, Ion TALPOȘ, Marius DRĂGHICI, Ligia NICOLESCU, Cristian Ovidiu DINICĂ, Mircea VASII, Marian ILIE, Dragoș COMĂNESCU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

E-mail: cichirdan@yahoo.com

Parteneri media: www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei